

ಮೈಸೂರು ನವೀಕರಣ.

ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಘಾಯಿನ್ ಆದ್ದು.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಶನಿವಾರ, ನವೆಂಬರ್ ತಾ|| 8, ಸನ್ 1890.

ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೇರಿಸಿ ಇಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

೪ನೇ ಪಾಠ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು.

ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರಾಜಾ ಸಾಹೇಬಹದ್ದರವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಖರ್ಚಿನ ತಪಶೀಲುಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ ಗುಜಸ್ತಾ ಸಾಲಿಗೆ ಮೊಕಾಬಿಲಾ ಮಾಡಲಾಗಿ ಯಾವ್ಯಾವ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತೋ ಅವುಗಳ ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ ಈ ದಿನದ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

2. ರೈಲ್ವೆ ಶಿವಾಯಿ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಬುಗಳ ಜಮಾ ಇದರಡೀ ನಮೂದಿಸಿ ಇರುತ್ತೆ.

	1888—89.	1889—90.
	ರೂ.	ರೂ.
ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೇವಿನ್ಯೂ ಯಾನೇ ಜಮೀನ್ ಬಾಬು	83,96,337	89,21,826
ಆಬ್ಕಾರಿ	15,99,615	17,62,566
ಫಾರಿಸ್ಟ್	11,35,393	13,68,866
ಸ್ವಾಮ್ಯ	5,55,746	5,92,847
ಸಾಯರ್	4,07,568	4,16,081
ಮೊಹತಫಾ	3,29,559	3,58,115
ಲಾ ಆಂಡ್ ಜುಸ್ಟೀಸ್ ಯಾನೇ ಚಾಡ್ವಿಲಿ ಮತ್ತು ಜೈಲುಗಳು	64,698	73,541
ಅಂಚೆ	76,206	2,132
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್	59,605	64,916
ಅಮೃತಮಹಲ್	49,803	39,164
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆ	26,159	33,194
ಉಪ್ಪಿನ ಮೋಳೆ	27,391	33,808
ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಯಾನೇ ಮರಹಮತ್	20,150	15,792
ಭಂಗಾರದ ಗಣಿಗಳು	1,08,526	1,96,638
ಮಡಿಕಲ್ ಯಾನೇ ವೈದ್ಯಶಾಲೆಗಳ ಬಗೆ	3,522	8,739
ಸೈನ್ಯಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಲಾಖೆಗಳ ಬಗೆ	6,842	13,568
ಜಮೀನ್ ಕಂದಾಯದ ಬಾಕಿಯ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿ	29,003	36,868
ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಪ್ರೊಪರ್ಟಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಗೆ ತೆಗೆದದ್ದರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಲಾಭ ನಷ್ಟ	5,498	720
ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಪ್ರೊಪರ್ಟಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮೊಬಲಗಿನ ಬಡ್ಡಿ	1,81,499	2,25,265
ಮದರಾಸ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಚಾಲತಿ ಡಿಸ್ಕಾಂಟ್ ಮೊಬಲಗಿನ ಬಡ್ಡಿ	51,153	51,818
ಚಿಲ್ಲರೆ ಬಾಬುಗಳು	85,815	77,819
ಜಾಮ್ನಾ	1,32,20,088	1,42,94,283

3. ಶೈಲ್ವ ವಿನಾಯಿಸಿ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಬುಗಳ ಖರ್ಚು ಇದರಡಿ ನಮೂದಿಸಿ ಇರುತ್ತೆ.

	1888-89.	1889-90.
	ರೂ.	ರೂ.
A		
ಸಬ್‌ಸಿಡಿ ಯಾನೆ ಪಗಡಿ	24,50,000	24,50,000
ಸಿವಿಲ್ ಲೀಸ್ಸ್ ಯಾನೆ ಅರಮನೇ ಇಲಾಖೆ ಖರ್ಚು	13,00,000	13,00,000
ಹೂವು ಸಂಬಂಧದ ಸಾಲದ ಹಣ ಪಾವತಿ	1,99,404	..
ಶೈಲ್ವ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಫಂಡಿಗೆ ಪಾವತಿ	2,00,596	4,00,000
ಶೈಲ್ವ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿ	97,986	1,11,907
ಪೊಲೀಸರ ವೇರ್ಷುಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗೀರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೊಡುವ ಅಲೋವೆನ್‌ಗಳು	1,01,622	1,00,640
ಮಿಲಟರಿ	7,28,658	7,36,266
ಜುಮ್ಮಾ	50,78,266	50,98,813
B		
ಹುಜಾರು ಇಲಾಖೆ ಖರ್ಚು	2,04,873	2,28,829
ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಸಂಬಂಧ ವಸೂಲಾತಿ ಖರ್ಚು —		
ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು	1,68,366	1,66,092
ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು	61,182	60,076
ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಾತೆಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು	3,20,826	3,19,916
ರೆವಿನ್ಯೂ ಸರ್ವೆ ಇಲಾಖೆ	1,73,538	1,86,654
ಇನಾಂ ಇಲಾಖೆ	7,761	7,793
ಗ್ರಾಮ ನಾಕರರ ವೇತನ	4,20,964	5,53,803
ಇತರ ಬಾಬುಗಳು	26,205	36,727
ಆಬ್ಕಾರಿ	26,865	55,213
ಫಾರೆಸ್ಟ್	4,56,778	5,14,821
ಸ್ವಾಂಪು	21,545	21,197
ಸಾಯರ್	14,096	13,729
ಸಾದಿಲ್‌ವಾರ್ ಮತ್ತು ಛಾಪಾಖಾನೆ	73,702	79,284
ಅಮೃತಮಹಲ್	31,762	27,585
ಸ್ಟೇಟಿಷನ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಲಾಖೆಗಳು	51,603	76,556
ಜುಮ್ಮಾ	20,60,066	23,48,275
C		
ಲಾ ಅಂಡ್ ಜಸ್ಟಿಸ್ ಯಾನೆ ಖಾಡೀಷಿಯಲ್ ಮತ್ತು ಜೈಲುಗಳು	7,49,895	7,55,369
ಪೊಲೀಸ್	5,96,034	6,22,801
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆ	1,80,920	2,61,770
ಮುಜರಾಯಿ	2,81,964	2,78,663
ಮೆಡಿಕಲ್ ಯಾನೆ ವೈದ್ಯಕಾಲಗಳ ಇಲಾಖೆ	1,89,685	1,75,406
ವೇರ್ಷುಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಟ್ಯುಟಿಗಳು	2,40,937	2,67,873
ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕಸ್ ಯಾನೆ ಮರಹಮತ್	19,82,076	21,91,404
ಅಂಚೆ	1,36,920	16,664
ರೆಜಿಸ್ಟ್ರೇಷನ್	28,967	29,563
ಖ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಫಾರ್ ಅಲೋವೆನ್ಸ್, ಗ್ರಾಟ್ಯುಟಿ, ಕಂಪೆನ್ಸೇಷನ್, ರಜ ಮತ್ತು		
ವೇರ್ಷು ಸಂಬಂಧವಾದ ಖರ್ಚುಗಳು	30,668	23,019
ಮೈಸೂರು ಸೇವಿಂಗ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಡಿಪಾಜಿಟ್ ಹಣಗಳ ಬಡ್ಡಿ	52,919	57,503
ರೀಫಂಡ್ ಯಾನೆ ವಾಪಸ್ ಖರ್ಚು	46,029	66,014
ಡೇರಗಳ ಖರೀದಿ ಮತ್ತು ರಿಫೇರಿ	3,579	14,839
ಚಿಲ್ಲರೆ ಬಾಬುಗಳು	81,798	89,541
ಜುಮ್ಮಾ	46,02,391	48,50,429
ಒಟ್ಟು ಜುಮ್ಮಾ	1,17,40,723	1,22,97,517

4. ಜಮಾ.—ಕಳೆದ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟು ಜಮೆಯಾದ ಮೊಬಲಗು ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಸಂವತ್ಸರದ ಜಮೆ ಮೊಬಲಗಿನಂತೆ 10½ ಲಕ್ಷ ಜಾಸ್ತಿ ಯಾಗಿರುವುದು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರುತ್ತೆ.

5. ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಯಾನೆ ಜಮೀನ್ ಬಾಬು.—ಜಮೆಯ ಬಾಬುಗಳ ಪೈಕಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಪ್ರತಿಬಂಧು ಮುಖ್ಯ ಬಾಬುಸಿಂದಲೂ ಈ ಜಾಸ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವಳೆಯು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತೆ. ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಅಂ ದರೆ ಜಮೀನ್ ಬಾಬಿನ ಹುಟ್ಟುವಳೆಯಲ್ಲಿ 84 ಲಕ್ಷದಿಂದ ಸುಮಾರು 89½ ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಬಾಬಿನ ಬಟ್ಟು 5½ ಲಕ್ಷದ ಜಾಸ್ತಿ ಪೈಕಿ ಸುಮಾರು 3 ಲಕ್ಷ ಈ ಸಂವತ್ಸರದ ರೆವಿನ್ಯೂ ಜಮಾ ಬಂದಿರ ಹೋದ ವಸೂಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೆಚ್ಚಾದ ತರದಾದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತೆ. ಕೋಲಾರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೆ ಜಮಾಬಂದಿ ಆದದ್ದರಿಂದ 79,575 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ಇನ್ನೂ 1½ ಲಕ್ಷ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಗುವಳಿ ಜಾಸ್ತಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ನೂತನವಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಬಂದ ಜಮೀನಿನ ಬಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಬಂದುವರೆ ಲಕ್ಷ ಎಕರೆಗಿಂತಲೂ ಜಾಸ್ತಿ ಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮೇರೆ ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಜಾಸ್ತಿ ಕಾಣುವದಕ್ಕೆ ಸಕಾಲವೃಷ್ಟಿಯೂ ತರೀ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅಭಿ ವೃದ್ಧಿಯೂ, ಮೈಸೂರು—ಹರಿಹರದ ರೈಲ್ವೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಪೂರೈಸಿದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಉಪೋದ್ರವವೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

6. ಈ ಸಂವತ್ಸರದ ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಜಮಾಬಂದಿ 85,25,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು; ಗುಜಪ್ಪಾ ಸಾ ಠೆನ್ ಜಮಾಬಂದಿ 82,84,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು; ಸಾಲ್ ಆಬೈರಿನಲ್ಲಿ ವಸೂಲಾಗದೆ ನಿಂತಬಾಕಿ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲು ಗಳ ಬಾಕಿಯೊಡನೆ ಸುಮಾರು 8½ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಆಯಿತು. 1888—89ನೇ ಸಾಲ್ ಆಬೈರಿನಲ್ಲಿ 13 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬಾಕಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

7. ಫಾರೆಸ್ಟ್.—ಭಾರೀ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡುಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ 2ನೇದಾದ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ 11,35,393 ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿದ್ದದ್ದು 13,68,866 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಆಯಿತು. ಶ್ರೀಗಂಧಕ್ಕೆ ಗಿರಾಕಿ ಹೆಚ್ಚಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಹರಾಜಿನ ಮೂ ಲಕ ಭಾರೀಯಾಗಿ 8,82,031 ರೂಪಾಯಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆಯಿತು. ಗುಜಪ್ಪಾ ಸಾಠಿನಲ್ಲಿ 5,97,970 ರೂಪಾಯಿ ಆಗಿತ್ತು. ಈಚೆಗೆ ಏರ್ಪಾಡಾದ ಬಂಗಡಿ ಷಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಆನೆಗಳ ವಿಕ್ರಯದಿಂದ ನೂತನ ವಾದ 55,582 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಆದಾಯ ಬಂತು. ಚೌಬೀನೇ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ 3,13,252 ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದದ್ದು 1,75,951 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ತಗ್ಗಿತು. ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ಲೀಪರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗುಜಪ್ಪಾ ಸಾಠಿಗಿಂತ ಮಜಕೂರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದ್ದರಿಂದ ಸದರಿ ಕಮ್ಮಿಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸರಬಿ ಥಾಯಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಢೆ ಬಾಬಿನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಜಾಜವೀ ಜಾಸ್ತಿಯೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಿಲ್ಲರೆ ಹುಟ್ಟುವಳೆಯು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ನಿವ್ವಳಜಾಸ್ತಿ 2,33,473 ರೂಪಾಯಿ ಆಯಿತು.

8. ಆಬ್ತಾರಿ.—ಈ ಬಾಬಿನ ಹುಟ್ಟುವಳೆ ಪುನಹ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಇದೆ. ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿವ್ವಳಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಮೇರೆಗೆ ಅಂಡರ್ ಪ್ರಾನ್ 20 ಡಿಗ್ರಿ ಬಾಬತ್ತಿನ ಷರಾಬ್ ಗ್ಯಾಲ್ 1ಕ್ಕೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬಿಕರಿ ದರ 5 ರೂ ಪಾಯಿ ಇದ್ದದ್ದು, 5 ರೂಪಾಯಿ 5 ಆಣೆ ಮಾಡಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಸದರಿ ಸರಕು ಪಾನ ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ್ಯೂ 1,59,748 ರೂಪಾಯಿನಷ್ಟು ಭಾರಿ ಜಾಸ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವಳೆ ಕಂಡುಬಂತು.

9. ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೋರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಲ್ ವಸೂಲಾಗಿ ಬಿಕರಿಗೆ ರಫ್ತಾದ ಷರಾಬು, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿವಿಲ್ ಮಿಲಿಟರಿ ಸ್ಟೇಷನ್ ವಿನಹ 3,03,000 ಗ್ಯಾಲ್ ಆಯಿತು. ಗುಜಪ್ಪಾ ಸಾಠಿನಲ್ಲಿ 2,75,000 ಗ್ಯಾಲ್ ಆಗಿತ್ತು. 88—89ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಫಾರ್ಕಾದ ಷರಾಬಿಗೆ ಮೊಕಾಬಿಲೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಈ ವರ್ಷ 25 ಸಾವಿರ ಗ್ಯಾಲ್‌ಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಿಂದ 2,96,831 ಗ್ಯಾಲ್‌ಗಳು ಕರಾರುವಾಕಾ ಫಾರ್ಕಾಯಿತು. ಈ ಜಾಸ್ತಿಯು ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ದುಕಾನುಗಳು ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದ್ದಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ, 6,000 ಸಾವಿರ ಗ್ಯಾಲ್ ಜಾಸ್ತಿ ಫಾರ್ಕಾ ಕಾಣುವ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನ ಪೈಕಿ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಸಾಗರ, ಷಿಕಾರಿ ಪುರ, ಸೊರಬ, ಹೊನ್ನಾಳ ಈ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡುಬಂದು ಇರುತ್ತೆ. ಆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಗಳ ಪೈಕಿ ಕಡೆಗೆ ನಮೂದಿಸಿದ ಹೊನ್ನಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹೊರ್ತು ಮತ್ತಾವ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ಚಿಲ್ಲರೆ ದುಖಾ ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಯಾವ ಚಿಲ್ಲರೆ ದುಖಾಗಳೂ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಬರದೆ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಫಾರ್ಕಾದ ಷರಾಬಿನಲ್ಲಿ 1,772 ಗ್ಯಾಲ್ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡು ಬಂತು. ಕಡೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗುಜ

ಪ್ರಾ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ದುರ್ಬಾಳಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಈ ವರುಷದಲ್ಲೂ ಇದ್ದು 3,875 ಗ್ಯಾಲನ್ ಜಾಸ್ತಿ ಖರ್ಚು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮೈಸೂರು, ಹಾಸನ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಾಳಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿಯೂ ಪರಾಬು ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿಗೆ 1,800 ಗ್ಯಾಲನ್, ಹಾಸನ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿಗೆ 3,000 ಗ್ಯಾಲನ್ಗಳು ಈ ಮೇರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಕೆಲಸಗಳು ನಿಂತುಹೋದ ಸಬಬು ಸುಮಾರು 1,400 ಗ್ಯಾಲನ್ ಕಮ್ಮಿಯಾಯಿತು. ತುಮಕೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಹಳ ಜಾಜಿವೀಯಾಗಿ 300 ಗ್ಯಾಲನ್ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಭಂಗಾರದ ಗಣಿ ವ್ಯವಸಾಯದ ನಿಮಿತ್ತ ಭಾರೀಯಾಗಿ 5,400 ಗ್ಯಾಲನ್ ಜಾಸ್ತಿ ಖರ್ಚು ಕಂಡುಬಂತು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ವರುಷಕ್ಕಿಂತ ಪರಾಬು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಖರ್ಚಾದ್ದಕ್ಕೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾದ ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೂ ಭಂಗಾರದ ಗಣಿ ಕೆಲಸದಮೇಲೂ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಕೂಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಒಳ್ಳೆ ಮಜಾರಿಯೂ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂತ ನಾವು ಅನುಮಾನಿಸುವದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

10. ಶೇಂದಿಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 30,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಕಮ್ಮಿಯಾಯಿತು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆಮಾಡಿದ ಜಾಸ್ತಿ ಲವಾಜಮಾ ಸಂಬಂಧದ ಸೆನ್ಸಿ ಬಾಬತು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡುಬಂದು ಇದೆ.

11. ಭಂಗಾರದ ಗಣಿ.-ಭಂಗಾರದ ಗಣಿಗಳಿಂದ 1,96,638 ರೂಪಾಯಿಗಳ ರಾಜಾಯ ವಸೂಲಾಯಿತು, ಇದು ಗುಡಸಾ ಸಾಲಿಗಿಂತ 88,112 ರೂಪಾಯಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂಬಂಧದ ವ್ಯವಸಾಯವು ಉತ್ತರೋತ್ತರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೆ. ಹಾರನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸಗಳು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಒಳ್ಳೆ ಆದಾಯ ಉಂಟಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೆ.

12. ಪ್ಯಾಂಪ್ ಮತ್ತು ಮೊಹತರ್ಫಾ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ 37,000 ಮತ್ತು 28,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತೆಗದುಕೊಂಡ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಪ್ರೊನೋಟ್ ಬಾಬತು ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಮದರಾಸು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕರೆಂಟ್ ಡಿಪಾಜಿಟ್ ಬಡ್ಡಿಸಹ ಸೇರಿ 2,77,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಆದಾಯ ಬಂತು. ಗುಜಪ್ಪಾ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಬಾಬಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ 2,38,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗಿತ್ತು.

13. ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡು ಬಂದು ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ವಿಶೇಷವಾದ ಸುಭಿಕ್ಷಸ್ಥಿತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತೆ.

14. ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನ ಆಡಳಿತವು ಈ ಸಂವತ್ಸರವೆಲ್ಲಾ ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಪೋಸ್ಟಲ್ ಇಲಾಖೆಯವರಿಂದ ನಡಿ ಸೆಲ್ವಟ್ಟಿತು. ಈ ಬಾಬಿನಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ 2,000 ರೂಪಾಯಿವರಿಗೂ ಕೆಲವು ಚಿಲ್ಲರೆ ಜಮೆ ಹೊರ್ತು ಇನ್ನೇನು ಆದಾಯ ಬರಲಿಲ್ಲ.

15. ಖರ್ಚು.-ರೈಲ್ವೆ ಬಾಬ್ ಶಿವಾಯಿ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಬುಗಳಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟು 1,22,97,517 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚುಆಯಿತು. ಇದು 1888-89ನೇ ಸಾಲಿನ ಖರ್ಚಿಗಿಂತ 5,56,794 ರೂಪಾಯಿ ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿತು. ಜಾಸ್ತಿ ಬಂದ ಮುಖ್ಯಬಾಬುಗಳ ತಪ್ಪೀಲ ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿರುತ್ತೆ:-

ರೂಪಾಯಿಗಳು.

1,32,000	ಗ್ರಾಮ ನೌಕರರುಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನ ಬಾಬತು ಪೋಟಿಗೆ ಬಗ್ಯೂ ಮತ್ತು ಈಚಿಗೆ ಸರ್ವೆ ಸೆಟಲ್ಮೆಂಟ್ ಆದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಮುಂಜಾರುವಾಡಿದ ಪೋಟಿಗೆ ಬಗ್ಯೂ ಸಹ ಜಾಸ್ತಿ.
58,000	ಆನೆ ಬಂಗಡಿ ಬಡಾಯಿಸಿದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಶಿಬ್ಬಂದಿ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಸಹ ಜಾಸ್ತಿ.
80,000	ತಾಲ್ಲೂಕು ಸ್ವದೇಶ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಖರ್ಚು ಲೋಕಲ್ ಘಂಡಿನಿಂದಲೂ ಹೋದ ವರುಷ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದವೇರಗೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಂಟ್-ಇನ್-ಯಾಯಿಡ್ ಯಾನೆ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಹಾಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಮ್ಯುನಿಸಿಪ್ಯಾಲಿಟಿಯಿಂದಲೂ ಏಡ್ಯುಕೇಷನ್ ಬಾಬಿಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಿದ್ದರ ಮೂಲಕ ಜಾಸ್ತಿ.
2,09,000	ಮುಂದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಾರೀಯಾದ ಮುಖ್ಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಹೆಡ್ಡಿಗೆ ಜಾಸ್ತಿ.

16. ಜಾಸ್ತಿ ಖರ್ಚು ಕಾಣುವ ಇತರ ಬಾಬುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಿವರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

17. ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆ ಮೋಕೂಫ್ ಆದ್ದರಿಂದ ಸರಾಸರಿ ಸಾಲೀಯಾನ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ 61,000 ರೂಪಾಯಿ ಮಿಗತೆಯಾಯಿತು; ಕಳೆದಸಾಲ್ ಅಂದರೆ 88—89ರಲ್ಲಿ ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1,36,920 ಖರ್ಚು ಆಯಿತು.

18. ರೈಲ್ವೆ ಹುಟ್ಟುವಳ, ಖರ್ಚು.—ಈ ಸಾಲಿಗೆ ರೈಲ್ವೆ ಹುಟ್ಟುವಳದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಮೂರುಭಾಗ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಜಮೀ ಆದದ್ದು 1,79,574 ರೂಪಾಯಿಗಳು. ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಕಂಪನಿಯವರು ಇಂಗ್ಲಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ರೈಲ್ವೆ ಮೂಲಧನದ ಬಾಬತು ಬಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು 6,98,391 ರೂಪಾಯಿಗಳು. ಇದರಿಂದ ಮೈಸೂರು—ಹರಿಹರದ ರೈಲ್ವೆಗೋಸ್ಕರ ಈ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ನಿವ್ವಳ ಮೊಬಲಗು 5,18,817 ರೂಪಾಯಿ ಆಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಕಂಪನಿಯವರಿಗೆ ಕೆಲವು ಹಳೆ ಬಾಕಿ ಫೈನಲಿಗೋಸ್ಕರ ಕೊಟ್ಟ 818 ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ ಲೈಫ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಖರ್ಚಾದ 1,541 ರೂಪಾಯಿ ಸಹ ಸೇರಿಸಿದರೆ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆ ಸಂಬಂಧದ ನಿವ್ವಳ ಖರ್ಚು 5,21,176 ರೂಪಾಯಿ ಆಯಿತು.

19. ರೈಲ್ವೆಯಿಂದ ಬಂದ ಆದಾಯಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ 1,44,73,857 ರೂಪಾಯಿ ಕಂಡಿತು. ರೈಲ್ವೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಗ್ಯಾರಂಟೀಡ್ ಇಂಟರೆಸ್ಟ್ ಯಾನ ಭರವಸೆ ಬಡ್ಡಿ ಮುಂತಾದ ಇತರ ಖರ್ಚುಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಖರ್ಚಾದ ಮೊಬಲಗು 1,29,98,267 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಜಾತಾ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ 14,75,590 ರೂಪಾಯಿಗಳು ನಿವ್ವಳ ಶಿಲ್ಕು ನಿಂತಿತು. ಇದಕ್ಕೆ 1889ನೇ ಇಸವಿ ಎಪ್ರಿಲ್ ಗುರ್ರೆ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶಿಲಶಿಲಾ ಶಿಲ್ಕು 77,35,834 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸೇರಿದರೆ 1890ನೇ ಇಸವಿ ಮಾರ್ಚ್ 31ನೇ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ 92,11,424 ರೂಪಾಯಿ ಆಪ್ತರು ಶಿಲ್ಕು ನಿಂತಿತು. ಈ ಪೈಕಿ 61,50,200 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಪ್ರೊನೋಟುಗಳು ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ರೈಲ್ವೆಲೋನ್ ರಿಡಂಪಷನ್ ಫಂಡ್ ಎಂಬ ರೈಲ್ವೆಸಾಲ ತೀರಿಸತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ಫಂಡಿಗೆ 6,18,859 ರೂಪಾಯಿ ಜಮಾನಾಡಿ ಇದೆ. ಸದರಿ ಫಂಡು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದ ಸಂಗತಿ ಹೋದ ವರುಷವೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೆ.

20. ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಕಂಪನಿಯವರಿಗೆ ಬಡ್ಡಿಗಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವ ಫಂಡಿಗಾಗಿಯೂ ಸಾಲೀಯಾನ ಭಾರೀ ಹಣ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪಾವತಿಯಾಗಿದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಈವರುಷ ಖರ್ಚುಜಾತಾ ಉಳಿದ ಶಿಲ್ಕು ಇನ್ನು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ರೈಲ್ವೆಯಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ನಾವು ಹಾಕಿ ಇರುವ ಭಾರಿಯಾದ ಮೂಲ ಧನವನ್ನು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿ ನ್ಯಾಯವಾದ ಆದಾಯವೆಂತ ಎಣಿಸುವದಕ್ಕೆ ಆರ್ಹವಾದ್ದಲ್ಲ. ಹರಿಹರದ ವರಿಗೂ ಕಾಮಗಾರಿ ಪೂರೈಸಿದನಂತರ ರೈಲ್ವೆಯಿಂದ ಮೊದಲನೇವರ್ಷ 3 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ಬರಬಹುದೆಂತಲೂ, ಅನಂತರ ಸಾಲ್ 1ಕ್ಕೆ ¼ ಲಕ್ಷ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ 7ನೇ ವರ್ಷವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಸಾಲ್ಯಾನ 4¼ ಲಕ್ಷ ಆಗಬಹುದೆಂತಲೂ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದ ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ರೈಲ್ವೆಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಕಂಪನಿಯವರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಹುಟ್ಟುತಕ್ಕ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಫೋರ್ಕ್ಯಾಪ್ಟ್ ಅಂದಾಜಾ ಪ್ರಕಾರ ಬರಬಹುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಮೇರಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳವರಿಗೂ ನೆರವೇರಲಾರದೆಂದು ಎಣಿಸುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತೆ.

21. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಾವು ನಿಮಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ತಪಶೀಲ್ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಪೈರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಶಿಲ್ಕು ಹಣವು ರೈಲ್ವೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಹಾಲೀ ನಾವು ಮಾಡಿರುವ ನಗದೀಯಾತು ಏರ್ಪಾಡುಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುವದು ನಿಮಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತೆ. ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾವತೀಯಾದ ಮೊಬಲಗಿನ ತಪಶೀಲ್:—

	ರೂಪಾಯಿಗಳು.
(A) ರೈಲ್ವೆ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಇರುವ ಫಂಡಿಗಾಗಿ ಪಾವತಿ ..	4,00,000
(B) ಮೈಸೂರು ರೈಲ್ವೆಗೋಸ್ಕರ ತೆಗೆದ 20 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿಗಾಗಿ	1,11,907
(C) ಇಂಗ್ಲಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ರೈಲ್ವೆ ಸಾಲದ ಭರವಸೆ ಬಡ್ಡಿಗಾಗಿ	6,98,391
(D) ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಕಂಪನಿಯವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಚಿಲ್ಲರೆ ಬಾಬತು ..	818

ಜಾಮ್ನಾ12,11,116.

ಸದರಿ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ವಸೂಲ್ ಜಮ್ನಾ1,79,574 ಮಾತ್ರವೇ

ಜಾತ ಮೈಸೂರು ಹರಿಹರದ ರೈಲ್ವೆ ಬಾಬತು ನಿವ್ವಳ ಖರ್ಚು ಜಾಸ್ತಿ10,31,542

22. ಬಡಜಟ್ಟ ಅಂದಾಜುಗಳು.-ಕಳೆದ ವರುಷದ ಕರಾರುವಾಕಾ ಉತ್ಪತ್ತಿ 1,44,73,000 ರೂಪಾಯಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಚಾಲ್ತಿ ಸಾಲಿನ ತಿದ್ದುಪಾಟಾದ ಬಡಜಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಮಾ ಅಂದಾಜಾ 1,39,35,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ದಾಖಲಾಗಿ ಇದೆ. ಯಾತಕ್ಕಂದರೆ ಸದರಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಂಶ ರೆವಿನ್ಯೂ ಯಾನೆ ಜಮೀನು ಬಾಬಿನ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯು ಮತ್ತು ಸಂದಲ್ ಹರಾಜು ಇವುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಭಾರೀ ಮೊಬಲಗು ಕಾಯಂ ಇರುತ್ತೆಂಬ ಊಹೆಯೇ ಲೆಖ್ತ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಯುಕ್ತ ವಲ್ಲವೆಂತ ಎಣಿಸಲಾಯಿತು. ಖರ್ಚಿನ ಅಂದಾಜು ಹೋದ ವರುಷದ ಕರಾರುವಾಕಾ ಖರ್ಚು ಮೊಬಲಗನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿಯೇ 1,29,46,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬಡಜಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆನಾಡಿ ಇರುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಮಗಾರಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿ ಬಹುದಾಗಿ ತೋರುವ ಹಿಂದೂಪುರ ರೈಲ್ವೆ ಕಾಮಗಾರಿಗೋಸ್ಕರ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಭಾರೀ ಮೊಬಲಗು ಅಂದಾಜಿಗೆ ಸೇರಿಸತಕ್ಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಹೈಪ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತೆ.

23. ಜಮೀನ್ ವ್ಯವಸಾಯ ವಿಷಯ.-ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ವ್ಯವಸಾಯವು ಸರ್ವತ್ರ ಉಚ್ಚಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾನೋಡಲಾಗಿ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದು ಶೀಮೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಳ್ಳೇ ಬೆಳೆಯಿತು. ಸಂವತ್ಸರದ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮದರಾಸು ಶೀಮೆಯ ಕೆಲವು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಮುಖಯ ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಸರಾಸರಿ ಧಾರಣೆ ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಧಾರಣೆಗೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಈ ದೇಶದಿಂದ ವಿಶೇಷ ರಫ್ತಾಯಿತು.

24. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅನೇಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳ ರೋಗಗಳು ಕೆಲವುಕಡೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳ್ಳೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕವಾಗಿ ಬರುವ ಪಶುರೋಗಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಶಿಬ್ಬಂದಿಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಪುನಹಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ, ಬ್ಯಾಕ್ಟೀಯಾ ಲಾಜಿಕಲ್ ಲ್ಯಾಬೊರೆಟೊರಿ ಎಂಬ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕರೋಗ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಪರಿಹಾರ ಪೂರ್ವಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡುವ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಫೀಸರುಗಳನ್ನು ತರಬೇತುಮಾಡಿಸಿ ಇದುವರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿರುವ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ.

25. ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಪೂರ್ವದ ಬಳ್ಳೆಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಬಟ್ಟ ರೇಷ್ಮೀ ವ್ಯವಸಾಯವು ಪುರೋವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರುವ ಸೂಚನೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತೆ. ಈ ಹುಳುಗಳು ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷೆಯಾ ಜಾಡ್ಯರಿಹಿತವಾಗಿರುವದರಿಂದಲೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ರೇಷ್ಮೀ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಈ ವ್ಯವಸಾಯವು ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

26. ಭೂವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ವಿಶೇಷ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ನಡೆಸುವದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಚುರಮಾಡತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಎಂಬ ವ್ಯವಸಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಂಖ್ಯೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂತಲೂ ಅಂಥಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಜಮೀನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಜನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಚುನಾಯಿಸಿ ಬೇಕೆಂದುನ್ನೂ ಅವರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ತರುವಾಯ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಷರತ್ತು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದುನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರದವರು ಆಲೋಚಿಸಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆಯಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯಮಾಡತಕ್ಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಜಿರಾಯಿತಿದಾರುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡಿಸತಕ್ಕ ನೂತನ ರೀತಿಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಎಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಯೋಚನೆಯು ಜಿರಾಯಿತಿದಾರರು ವ್ಯವಸಾಯ ವಿಷಯವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸುವದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ಪರಂತು, ವ್ಯವಸಾಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಡಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆಗುವ ದಿನಶೀ ಖರೀದಿ ಈಗಿರುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲಾಭಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುವದರಿಗೂ ಅಥವಾ ಈಗ ಸಾಗುವಳಿಗೋಸ್ಕರ ಉಳಿದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ರೈತನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿಡುವಳಿ ಜಮೀನಿನಿಂದಲೇ ಈಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ಬೆಳೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಅವಶ್ಯಕ ಉಂಟಾಗುವದರಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ.

27. ಇಂಡಿಸ್ಟ್ರಿಯಾನೆ ಕಸಬುಗಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಶಿಲ್ಪ ವಿದ್ಯೋಪ ಬೇವನ.-ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಯಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಕಸಬು ನಡೆಸಿ ತನ್ಮೂಲಕವೇ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮೂಲ ಧನವನ್ನು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಹ ಪಡೆಯಬೇ

ಕಾಡ್ದಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದರಿಂದಲೇ ಇತರವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ. ಜನರು ಬಡವರು; ಅವರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೆ ಬಹುಜನಗಳಿಗೆ ವಿಧವಿಧವಾದ ಮತ್ತು ಲಾಭಕರವಾದ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಜೀವನ ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಕೇವಲ ಸಂಕುಚಿತವಾದ ಕಸಬುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಪೋಟಾವೋಟೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಲಾಗಿ, ಈಗ ಇರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳೀಯವಾದ ಕಸಬುಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ನೂತನವಾದ ಕಸಬುಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಯಾವಚ್ಛಕ್ತಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರಿಗೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕಾರ್ಯಸಾಧಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾವದಂದರೆ, ಜನಗಳ ಸ್ವಂತ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯಾಸಕ್ತಿಗಳು ಮುಖ್ಯ ಸಾಧಕಗಳಾಗಿರುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೂತನವಾದ ಕಸಬುಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಡುವದೇ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಭಂಗಾರದ ಗನ್ನಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಉದಾರವಾದ ಷರತ್ತುಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಕಾರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲ ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಹಾಯವು ಸಹ ಸದರಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಸಿ ಇರುತ್ತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಕೆಲವು ಕಾಲದಿಂದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಡೆಯ ಬಹುದಾದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ಕೆಲವು ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಬಂದಂಶದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮನಿಜವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ, ಕಬ್ಬಿಣದ ವ್ಯವಸಾಯದಿಂದ ಎಷ್ಟು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿಯೂ ಆಗಬಹುದೋ ಅಂಥಾ ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅನೇಕಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದರ ಅತಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಶಿಕ್ಕುತ್ತೆ. ಅದು ಲಾಭಕರವಾಗಿ ಪ್ರವಯೋಗಕ್ಕೆ ತರಲ್ಪಡದೆ ಇರುತ್ತೆ. ಯಾತಕ್ಕಂದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಲಾಗಪಡಿನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಲೋಹವನ್ನು ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಯಂತ್ರಮೊದಲಾದ ವುಪಾಯಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವದರಿಂದ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಯಾವತ್ತು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ಮತ್ತು ಗಣನೀಯವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಇದರ ಫಲವೇನೆಂದರೆ, ಯೂರೋಪಿನದೇಶದ ತಯಾರಿಕೆ ವಸ್ತುಗಳು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಹದೊಪ್ಪದೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ದೇಶದ ಕೈಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾಯಶಃ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಹು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವ ಯೂರೋಪಿನದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಬಹುದೇಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ನೇಟೀವ್ ದೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರು ಮೈಸೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ ಮಳವಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಕುಶಲತೆಯಿಂದಲೂ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸವನ್ನು ಉಪಕ್ರಮಿಸುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಸಾಹಸ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಶರೀರ ಪ್ರಯಾಸ ಪಡುವದಕ್ಕೂ, ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಗಣಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸದರಿಯವರಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರದವರು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಷರತ್ತುಗಳ ವಿಸರವನ್ನು ಬಂದು ಮೆಮೋರಿಯಲಕ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿಯಿದೆ. ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಲು ತಕ್ಕ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರೋ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸದರಿಯವರಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಅವರಿಗೆ ಬರಿಸಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನಡಿಸಬೇಕಾದ ರಿಯಾಯತಿ ಮೈಕಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಸರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದುರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಖತ್ತಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಇದೆ. ಈಗ ಯೋಚಿಸಿ ಇರುವದೇನೆಂದರೆ, 50 ವರುಷಗಳವರೆಗೂ ಸದರೀ ಬಾಬನ್ನು ಈಗಿನಂತೆ ಮುಖತ್ತಾಗಿ ಮೇಲೆಕಂಡ ದರಖಾಸ್ತುದಾರರಿಗೆ ಕೊಡುವದಾಗಿ ಗ್ಯಾರಂಟೀ ಯಾನೆ ಭರವಸೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದುನ್ನು ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಸದರೀ ಲೋಹದ ವಿಕ್ರಯದ ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಕೊಡಕೊಡದೆಂದುನ್ನೂ ಆಲೋಚಿಸಿದೆ. 25 ವರುಷಗಳ ವರಿವಿಗೂ ದಿಗರ ಶೀಮೆಯಿಂದ ಆಮದ ಆಗತಕ್ಕ ಈ ಶೀಮೆಯಿಂದ ರಫ್ತಾಗತಕ್ಕ ಸದರಿ ಲೋಹದ ಮೇಲೆ ಇದುವರಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ಹಾಸಲು ವಸೂಲು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದೇಮೇರಿಗೆ ಗ್ಯಾರಂಟೀ ಯಾನೆ ಭರವಸೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಸಾಧೆ ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯರಿಯಾಯತಿ ಆಗಿದೆ. ಮೊದಲು 10 ವರುಷಗಳ ವರಿವಿಗೂ ಸಾಧೆಯನ್ನು ಹಾಸಲು ಶಿವಾಯಿ ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದುನ್ನೂ ಅನಂತರ 10 ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧೆ ಕಡಿಯುವ ಪ್ರದೇಶದ ಎಕರೆ ಬಂದಕ್ಕೆ

1. ರೂಪಾಯಿನಂತೆಯು ಅನಂತರ 10 ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಕರೆ ಬಂದಕ್ಕೆ 2 ರೂಪಾಯಿನಂತೆಯೂ, ಹಾಸಲು ವಸೂಲು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಚುನಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧೆ ಕಡಿಯಬೇಕೆಂದು ವಿಧಾಯಕ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಆ ಮೇರಿಗೆ ಸ್ಥಳ ಚುನಾಯಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಸಾಧೆ ಕಡಿಯುವದ್ದರಿಂದ ಆಜ್ಞಾಬಾಜು ಇರತಕ್ಕ ಪ್ರಜೆಗಳ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಮಳೆ ಬರುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಮಾಡದೆ ಇರತಕ್ಕ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ಟ್ರೆನಿಗೂ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಳಗಳಿಗೂ ದೂರವಾದ ಮತ್ತು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾಧೆ ಪರಿಣಿ ಆಗದೆ ಇರತಕ್ಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿ ಚುನಾಯಿಸಲ್ಪಡುವದು. ಇದಲ್ಲದೆ ವರುಷ ಬಂದಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ 5 ಸಲೆ ಮೈಲಿಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ಬಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರತಕ್ಕ ಸಂಘಸಂಘ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾಧೆ ಕಡಿಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಇದರಿಂದ ಬಂಡೇಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರವಾದ ಜಂಗಲ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಡರಾಯಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಅಂಥಾ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯಾಗತಕ್ಕ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಜಾತಿ ಚೌಬಿನಿ ಮರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಫಲವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಡಿಯದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡತಕ್ಕದ್ದು. ಬಂದಾವರ್ತಿಸಾಧೆ ಕಡರಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪುನಃ 20 ವರುಷಗಳ ವರಿಗೂ ಮುಟ್ಟುಕೂಡದು. ಇದರಿಂದ ಹೋದ ಮರಗಳು ಪುನಃ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅವಕಾಶವೆಂದರೆ 15ರಿಂದ 20 ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ವ್ಯವಧಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತೆ. ಈಗ ವಿರಳವಿರಳವಾಗಿ ಇರುವ ಕುರುಚುಕಾಡು ಕಡರಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅರ್ಧ ಚದುರ ಮೈಲಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಾಡು ಬೆಳೆಸಲ್ಪಡುವದ್ದರಿಂದ ಕುರುಚುಗಿಡ 5-10 ಅಥವಾ ಇನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಚದುರ ಮೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳ ಕಾಡಿಗಿಂತ ಹೊಸದಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಕಾಡು ಹೆಚ್ಚಾದ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗುವದಲ್ಲದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಫಾರೆಷ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತೆ.

28. ಈ ರೀತಿಯಾದ ರಿಯಾಯತಿಗಳು ನಡಿಸಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ಜಂಗಲುಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಅರಣ್ಯವಾಗಿರುವ ಮಲನಾಡುದೇಶದ ಕಾಡುಗಳಂಥಾವುಗಳಲ್ಲ ಆದರೆ, ಬಹಳ ಅಲ್ಪವಾದ ಕುರುಚುಗಿಡಗಳು ಇರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದರಬಾಸ್ತದಾರರಿಗೆ ಘಾಯಿದೆಯಾಗುವಂತೆ ಲೆಖ್ತ ಮಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ಎಕರೆ ಬಂದಕ್ಕೆ 5 ಅಥವಾ 6 ಗಾಡೀ ಬೋಜಿ ಸಾಧೆ ಸರಬರಾಯಿ ಆಗಬಹುದೆಂತ ಎಣಿಸಬಹುದು. ಇದರ ಮೇಲಿನ ಹಾಸಲುದರ ಚದರಮೈಲಿ ಬಂದಕ್ಕೆ ವರುಷಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 1,200 ಅಥವಾ 1,440 ಅಥವಾ ಒಟ್ಟು 5 ಚದರಮೈಲಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ 6000 ಅಥವಾ 7,200 ರೂಪಾಯಿ ಆಗಬಹುದು. ಈ ಮೇರಿಗೆ ಮೊದಲನೆ 10 ವರುಷಕ್ಕೆ ಸಾಲೆ 1ಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೊಬಲಗು ಪೂರಾ ಸೋಡಿನಾಡೋಣವೂ ಅನಂತರ ಎರಡನೇ ಹತ್ತು ವರುಷಕ್ಕೆ ಅರ್ಧ ಸೋಡಿಯೂ, ಅನಂತರ 3ನೇ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರಾ ಹಾಸಲ್ ದಾಖಲ್ಪಾಡೋಣವೂ ಆಗುತ್ತೆ. ಸದರಿ ರಿಯಾಯತಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವರ್ಷಪ್ರತಿ ಅರ್ಧ ಸಲೆಮೈಲಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗಿಡವು ಇಲ್ಲದೆ ಪಾಕುಮಾಡುವದರ ಲಾಗವಡು ಎಕರೆ ಬಂದಕ್ಕೆ 5 ರೂಪಾಯಿ ಮೇರಿಗೆ ಅರ್ಧಸಲೆ ಮೈಲಿಗೆ ಸುಮಾರು 1,600 ರೂಪಾಯಿ ಆಗುತ್ತೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲನೇ 10 ವರುಷದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ರಿಯಾಯತಿಯು ಸಾಲೆ ಬಂದಕ್ಕೆ 4,400 ಅಥವಾ 5,600 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತೆ. ಅನಂತರ ಎರಡನೇ ಹತ್ತು ವರುಷದಲ್ಲಿ 1,400 ಅಥವಾ 2,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತೆ. ತದನಂತರ 3ನೇ ಹತ್ತು ವರುಷದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ರಿಯಾಯತಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಲೀಯಾನಾ 1,600 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವಳ ಆಗುತ್ತವೆ. ಈ ಮೇರಿಗೆ ಲೆಖ್ತವು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಜಂಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧೆಯು ಪರಿಣಿ ಲಾಯಬಾಗಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ವಸ್ತುತಃ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಧೆ ಈಗ ಯಾರೂ ಪರಿಣಿ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆಯಾದರು ಸಾಧೆಗೆ ಬೆಲೆ ಉಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೊಲಿಮಿ ಕೆಲಸ ಸಾಧೆ ಜಂಗಲಿಗೆ ಸಮೀಪ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಡಿಯುವಾಗ ಮಾತ್ರ, ಈ ರಿಯಾಯತಿ ಮೂಲಕವೇ ಬೆಲೆ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕದ್ದಾಗುತ್ತೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ ನೀವುಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಸದರಿ ಸಾಧೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಈ ಹೊಸಕಸಬಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಲನೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತೆಗದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧೆಯು ಕರಾರುವಾಕಾ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡಿಯುತ್ತೊ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟೆಯಾಗಿ ಇರುತ್ತೆ.

29. ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿ ಸದರಿ ಹೊಸಕಸಬಿಗೆ ನಾವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ರಿಯಾಯತಿಗಳು ಅಲ್ಪವಾದದ್ದು. ಪ್ರತ್ಯುತ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಸಬುದಾರರೆಂದು ಬಹು ಯಶಸ್ಸುಪಡದಿರತಕ್ಕ ದೇಶಾಂತರಜನಗಳು ಇಂಥ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿ ಈಗ ಕೊಡುವದು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಧಾರಾಳವಲ್ಲವೆಂತ ತೋರುತ್ತೆ. ಇತರ ಜನಾಂಗದವರು ನೂತನವಾದ ಶಿಲ್ಪಕಾಶಲಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪರದೇಶ

ದಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಸಾಮಾನುಗಳಿಗೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಅಮದ್ ತೀರ್ವ ದಾಖಲಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನೆಪ್ಪುವೆಂದು ಎಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವದೇಶದ ಲೋಹಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ತಂದು ತನ್ಮೂಲಕ ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಾಗ್ಯವುಟಾ ದದ್ದೇ ಸಾಕಾದ ಫಲವಾಗಿ ಎಣಿಸಿದರು.

30. ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣಕೆಲಸದ ವ್ಯಾಪಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನಡೆದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಬಹುವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸಫಲವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದೇಮೇರಿಗೆ ಈ ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗದೆ ಹೋಗಿಬಹುದೆಂಬ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಂಶಯವು ಇದ್ದೇಯಿದೆ. ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ, ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವ್ರಯಮಾಡಬೇಕಾದ ಸುಮಾರು 2, 3 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಂಡವಾಳ, ಎರಡು ವರುಷಗಳವರೆಗೆ ಶರೀರ ಆಯಾಸ-ಸಹ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗಬಹುದು. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಯಾವದಾದರೂ ಕಾರಣದಿಂದ ಎರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಸದರಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗದೆ ಹೋಗುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಿವಿಷ್ಟ ರಿಯಾಯತಿಯೂ ಮೋಕೂಫೆ ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಕೋರುವಮೇರಿಗೆ ಅದು ಕೈಕೂಡಿಬಂದರೆ ಮೈಸೂರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಸಬುದಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೂತನವಾದ ಬಂದು ಶಕವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತೆ. ಆ ಮೂಲಕದಿಂದ ಈ ದೇಶದ ಜನಗಳಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಫಾಯಿದೆಯುಂಟಾಗುತ್ತೆ. ಈ ದೇಶದ ಜನಗಳು ದಿನನಿಮಿ ತಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನೇಕವಿಧ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ದೇಶಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಯತ್ನ ವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವದೇಶದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗಬಹುದಾದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಮಜೂರಿದಾರರುಗಳಿಗೆ ಜೀವನವಾಗುವಷ್ಟು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಂದ ಜೀವನವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಕಾಗಿ ನೇಮಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಮಜೂರಿದಾರರುಗಳಿಗೆ ಕೊಡತಕ್ಕ ಮಜೂರಿಯು ಈ ಶೀಮಯ ಕೂಲಿ ಜನರ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತೆ. ಈ ಫಾಯಿದೆ ಬೇರೇದೇಶದಿಂದ ಸಾಮಾನು ತರಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಎಂದಿಗೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಈಸ್ಥಳದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುಲಮೇಯವರು ದೇಶಾಂತರದಿಂದ ಬರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಪೋಟೇಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವದರಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ನೆಸಿಸೋಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವರು ಪುರಾತನ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸಿ ಹಳಸಾಮಾನುಗಳಿಂದ ಯಡಬಿಡದೆ ಮೆಹನೆತ್ತು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಸಬುದಾರಿಗೆ ಮೇಲೆ ನಮೂದಾದ ಏರ್ಪಾಟಿನಿಂದ ಸರ್ವಾತ್ಮನ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಗಳು ಕಾರೇಗಾರೀ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಕಲಿತು ಬಳ್ಳಿ ಮಜೂರೀ ಹೊಂದತಕ್ಕವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯು ಕ್ರಮವಾಗಿಯು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಬಹುಲಾಭಕರವಾದ ಕಬ್ಬಿಣ ಕಸಬು ಗಾರಿಕೆ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಈ ದೇಶದವರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಇಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲುಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

31. ಭಂಗಾರದ ಗಣಿ.-ಇದುವರಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇರುವ ಕಸಬುಗಾರಿಕೆ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೋಲಾರದ ಭಂಗಾರದ ಗಣಿಕೆಲಸವು ವಿಶೇಷವಾದ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದ್ದಾಗಿ ಇದೆ. ದಿನೇದಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವ ಸೂಚನೆಗಳು ತೋರುತ್ತವೆ. 1889ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೆಗದ ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಸುಮಾರು 40 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಇತ್ತು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಮೆಹನೆತ್ತು ಮಾಡಿ ಹೇರಳವಾದ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಸದರಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಉಂಟಾಯಿತು. ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ಮುಂಚೆ ಅರಣ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶವು ಈಗ ಜನವತ್ತಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಉಪೋದ್ಬಲವು ಮತ್ತು ಕೂಲೀಜನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಜೂರೀ ಸಿಕ್ಕೋಣವು ಸಹ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ಇದೆ. 1889ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಗಣಿ ಬಂದರಲ್ಲಿ 49238 ಟನ್ಸ್ ಭಂಗಾರ ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಗುಜಪ್ಪ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 19090 ಟನ್ಸ್ ಚಿನ್ನ ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಎರಡನೇದು ಉರಿಗದ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ 1888ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 4028 ಟನ್ಸ್ ಆಗಿ ಯಿದ್ದದ್ದಕ್ಕೆ ಈ ವರುಷ 16437 ಟನ್ಸ್ ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ನಂದೀದುರ್ಗದ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಗುಜಪ್ಪ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 6916 ಟನ್ಸ್ ಚಿನ್ನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ್ದಕ್ಕೆ ಈ ವರುಷದಲ್ಲಿ 6129 ಮಾತ್ರವೇ ಆಯಿತು. ಇತರ ಐದು ಗಣಿಗಳಿಂದ ಜುಜುವೀಯಾದ ಆದಾಯಬಂತು. ಇನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರುವದಾಗಿದೆ.

32. ಕಾರ್ಟ್ ಮಿಲಿಸ್ ಯಾನ್ ಹತ್ತಿ ಚರ್ಚಿ.-ನೊಲಿನ ಗಿರಾಕಿಯು ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ಹತ್ತಿ ಕ್ರಯ ಜಾಸ್ತಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಹತ್ತಿ ಯಂತ್ರಗಳ ಕೆಲಸವು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ತಗ್ಗಿರೋಣವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿ ತೋರುತ್ತೆ. ಹತ್ತಿಯ ಧಾರಣೆಯು ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಚೆನ್ನ

ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಬಂಧದ ವ್ಯಾಪಾರವು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಬಳ್ಮೆಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

33. ಉಲ್ಟಾ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಾನ್ ಕುರಿಬಂಡದ ಕಾರಖಾನೆ.-ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದೇಶದ ಟಗರುಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ದೇಶದ ಕುರಿಗಳ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಆಜಮಾಯಿಷೀ ಕೆಲಸಗಳು ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಬಳ್ಮೆಪ್ರಯೋಜನಕರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುರಿಹುಟ್ಟನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಕುರಿಬಂಡದ ವ್ಯಾಪಾರದ ಕೆಲಸವು ಈ ದೇಶದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅವಕಾಶ ವುಂಟುಮಾಡುತ್ತೆ.

34. ಮೋನುಬತ್ತಿಗಳು ಎಣ್ಣೆಗಳಿಂದಾಗುವ ಸಬ್ಬು.-1888ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮೈಸೂರು ಎಗ್ಜಿಬಿಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬರ್ ಮೆಡಲ್‌ಯಾನೆ ಬೆಳ್ಳಿಬಿಲ್ಲೆ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಶಿಕಾರಿಪುರದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಮಲ್ ದಾರಾಗಿರುವ ಮೌ|| ನಾಗೇಶರಾಯರು ಧೂಪದ ಯಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮೋಂಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯರ ಕೈಬಲವಿಂದ ತಿರಿಗಿಸತಕ್ಕ ಅನುಕೂಲವಾದ ಯಂತ್ರವನ್ನು ತರಿಸಿದರು. ಕೊಬರಿಯಂಣೆಯಿಂದ ಅವರು ತಯಾರು ಮಾಡಿಸಿದ ಸಬ್ಬಿನಬಿಲ್ಲೆಗಳು ನೆಟೀವ್ ಜನಗಳ ಬಾಯಿಷಿಗೆ ಅರ್ಪವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಸದರಿ ನಾಗೇಶರಾಯರು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಧೂಪದ ಮರದ ಬೀಜಗಳಿಂದ ಯಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವದಕ್ಕೆ ಅವರಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪೇಟೆಂಟ್‌ಯಾನೆ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಉದ್ದೇಶ ಮಾಡಿರುವದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತೆ. ಸದರಿ ಧೂಪದ ಬೀಜವು ಶಿವನೊಗ್ಗಾ ಮತ್ತು ಕಡೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳ ಮಲನಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ. ಅವು ಇದುವರಿಗೂ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನಕರವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ.

35. ಫಾರೆಸ್ಟ್ರಿಯಾನೆ ಕಾಡುಗಳು.-ಕಳೆದ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಫಾರೆಸ್ಟ್ರಿಬಾಚಿನ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಉಂಟಾದ ನಗದೀ ಯಾತಿನ ವಿದ್ಯಮಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಖರ್ಚನ್ನೂ ವಜಾ ಮಾಡಲಾಗಿ ಆ ಬಾಬಿ ನಲ್ಲಿ ನಿವ್ವಳ 8,66,478 ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ಬಂತು. ಈ ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಂಧವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಶ್ರೀಗಂಧಕ್ಕೆ ಗಿರಾಕಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಗುಜವ್ವಾ ಸಾಲು ಲಾಗಾಯತು ಶಿಲ್ಕು ದಾಸತ್ತನಾಗಿದ್ದ ಭಾರೀ ಶಿಲ್ಕುಸಂದಳ ಹರಾಜುಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಿತು. ಕ್ಷೀಣಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆಧವಾ ಬಣಗಿದ ಮರಗಳಿಂದಲೇ ಸಂದಳ ಜಮಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಖಂಡಿತ ನಿಯಮಕ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ನೆಲದೊಳಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಬೇರುಗಳುಸಹ ಸದರಿ ಜಾಸ್ತಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹರಾಜುಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಮೊಬಲಗು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿಯಿದೆ. ಸಂದಳ ಬಾಬನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಇರತಕ್ಕ ಮರಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ನೂತನವಾಗಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಮೂಲು ಮೇರಿಗೆ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದೆವು.

					ಟರ್‌ಗಳು.	ಮೊಬಲಗು ರೂ.
1887-88	2261	6,81,840
1888-89	1832	5,93,038
1889-90	2351	8,66,423

36. ಮೈಸೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನ ಫಾರೆಸ್ಟ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕೊರಟು ಬಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ತ್ಯಾಗದಮರಗಳು ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರುಷಗಳಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಲೀಪರುಗಳಿಗಾಗಿ ಕಡಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಈಗ ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವದೇನೆಂದರೆ ಅದೇಸ್ಥಳದಿಂದ ಹಿಂದೂಪುರ ನಂಜನಗೂಡು ಲೈನುಗಳಿಗೋಸ್ಕರವು, ಸ್ಲೀಪರುಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಯಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೂನು ಕೇವಲ ಅವಶ್ಯಕ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಶಿವನೊಗ್ಗಾ ಕಡೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟುಗಳ ಫಾರೆಸ್ಟ್ರಿಗಳಿಂದ ಅದೇತರಹಾದ ಮರಗಳನ್ನು ತರಿಸಬೇಕೆಂದುನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದೆ.

37. ಹೊಸದಾಗಿ ಗಿಡಗಳು ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು 4 ಚದರ ಮೈಲಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇತ್ತು. ರೈಲ್ವೆ ಲೈನುಗಳ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸುವ ಕೆಲಸವು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ.

38. ಸಾಧೆ ಮತ್ತು ಇದ್ದಲು ಇವುಗಳಮೇಲೆ ಟರ್ನಗಳ ಊರು ಬಾಗಲುಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ಟ್ರಿಯ ಬಾಚಿನ ನೌಕರರಿಂದ ಫಾರೆಸ್ಟ್ರಿ ಹಾಸಲು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಧತಿಯು ಸರಿಯಾದ್ದಲ್ಲವಾಗಿಯು, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬಂತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಹಾಸಲು ಮೌಕೂಫ್ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಬಳ್ಳಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾಧೆ ಬೆಳೆಯತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಫೋಯಲ್ ರಿಜರ್ವ್‌ನ ಯಾನೆ ಸಾಧೆಬಗೈ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಜಂಗಲುಗಳಾಗಿಮಾಡಿ ಕ್ರಮವಾದ ಕ್ಲಸರ್ ವೆ

ನಿಯಾನೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮೂಲಕ ಮೀಲ್‌ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಇದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿದ ಸಾದೆಗೂ ಸುಟ್ಟ ಇದ್ದಲಿಗೂ ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ದರದ ಮೇರಿಗೆ ಹಾಸಲನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತೆ. ಸರಕಾರದ ಜಮೀನು ಮಾಡತಕ್ಕ ರೈತರು ಮೊಹತರ್ಫಾ ತೆರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇರುವ ಸುಂಟ ಕಸಬಿನವರು ಕಬ್ಬಿಣ ಕೊಲಿಮೆಯವರು ಸಹ ಇದುವರಿಗಿನಂತೆ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ತಮ್ಮ ಕಸಬುಗಳ ಗೋಸ್ಕರ ಬೇಕಾದ ಸಾದೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಮೇರಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಮಾತ್ರವೇ ಹಾಸಲನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಫಾರ್‌ಪ್ಲಿನ ಹುಟ್ಟುನಗೆ ಆದು ಬಹಳ ನ್ಯಾಯವಾದ ಬಾಬಾಗಿ ಇರುತ್ತೆ.

39. ಆನೇಬಂಗಡಿ ಷಿಕಾರಿ.—ಈಚೆಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆನೇಬಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ 1889ನೇ ಜುಲೈ-ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಹೋದವರನ್ನ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಮೇರಿಗೆ ಮೊದಲಾವರ್ತಿ 51 ಆನೆಗಳು ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಹೋದ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಜ್ ರಾಯಲ್ ಹೈನಸ್ ಪ್ರೀನ್ ಆಲ್‌ಬರ್ಟ್ ವಿಕೈರವರ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ 2ನೇ ದಫಾ ಆನೆಗಳ ಷಿಕಾರಿ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 37 ಆನೆಗಳು ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ಪೈಕಿ 25 ಆನೆಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಮೊದಲು ದಫಾ ಹಿಡಿದವುಗಳ ಪೈಕಿ 25 ಆನೆಗಳನ್ನು ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಹರಾಜು ಮಾಡಿಸಲಾಗಿ 20,375 ರೂಪಾಯಿ ಆಯಿತು. ಎರಡನೇ ದಫಾ ಹಿಡಿದ ಆನೆಗಳ ಪೈಕಿ 27 ಪಾಲ ಘಾಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ 35,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ವಿಕ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ದಂತಗಳ ಪರೀದಿಯು ಸೇರಿ ಬಟ್ಟು ನಗದು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ್ದು 55,582 ರೂ. ಇದಕ್ಕೆ ಅರಮನೆಗೆ ನಜರು ಬಿಟ್ಟು ಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತು ಷಿಕಾರೀ ಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮೊಹನತ್ತು ಮಾಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನಾಲ್ಕು ಆನೆಗಳ ಕ್ರಯ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಕಳೆದಸಾಲಿನ ಪುರು ಲಾಗಾಯಿತು ಆಪೈರ್ ವರಿವಿಗೆ ಬಟ್ಟು ಪರ್ಚಾಡ್ತು 1,11,644 ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಇದರಲ್ಲಿ ಡಾಕಾ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ತರಿಸಿದ 12 ಕುಮ್ಮಕ್ಕಿ ಆನೆಗಳ ಕ್ರಯ ಮತ್ತು ಲಾಗವಡು, ಹಾಜರಿರುವ ಜಿನೇಗಿಗಳ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಸಹ ಬಟ್ಟು 34 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಸೇರಿದೆ. ಮುಂದೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕವಾದ ಈ ಹಾಜರಿ ಮಾಲಿನ ಪರ್ಚು ವಜಾ ಮಾಡಿ ದರೆ ನಿಮ್ಮಳ ಪರ್ಚು 77,644 ರೂಪಾಯಿಗಳಾದವು. ಈ ಪರ್ಚು ಇನ್ನೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಬಹುದಾಗಿ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಹೀಜ್ ರಾಯಲ್ ಹೈನಸ್‌ರವರನ್ನು ಬಂಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿದ ವಿಶೇಷ ಏರ್ಪಾಡುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಅಷ್ಟು ಪರ್ಚಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಜಂಗ್ಲಿ ಆನೆಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇರುವ ಕಾಕನ ಕೋಟೆ ವ್ಯಾಪಿ ಜಂಗಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಂಗಡಿ ಷಿಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಬಂತ್ತಾರೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪಳಗಿದ ಆನೆಗಳು ಈಚೆಗೆ ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಡಾಕಾ ಬಂಗಡೀ ಷಿಕಾರಿ ಸೂಪರ್‌ಟೆಂಡೆಂಟರಾದ ಮೆ|| ಸಾಟ್‌ಸೆ ಸಾಹೇಬರವರು 5½ ವರುಷದ ಕಾಲದ ವರಿಗೆ ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಇಂಥಾ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ದಯವಿಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇದಾರೆ. ಕ್ರಮಶಃ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಂಗಡಿ ಷಿಕಾರೀ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕೋರಿಕೆ ಇದೆ.

40. ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರಕ್ಸ್ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರಥಮತಃ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ನಮ್ಮ ರೈಲ್ವೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೋದ ವರುಷದ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರು ರೈಲ್ವೆ ಲೈನನ್ನು ನಂಜನಗೂಡು ಮತ್ತು ಗುಂಡ್ಲು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವೈನಾಡಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಡಾಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಂಶ ಇಂಡಿಯಾ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂತಲೂ ಮತ್ತು ಆ ಪೈಕಿ ನಂಜನಗೂಡುವರಿಗಿನ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಂದರ್ಭವಿತ್ತೆಂತಲೂ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಭಾಗದ ರಸ್ತೆ ಯಾವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋದರೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಇದ್ದೀತೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ದಕ್ಷಿಣ ಮಹರಾಷ್ಟ್ರ ರೈಲ್ವೆ ಇಂಜಿನೀರುಗಳು ತಯಾರಾಡಿದ ಅಂದಾಜ ಮತ್ತು ರೋಡಿನಿರ್ವಾಹಗಳಿಗೂ, ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದ ಇಂಜಿನೀರುಗಳಿಂದ ತಯಾರಾದವುಗಳಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಮುಕಾಬಲೆಮಾಡಲಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂದೇಹಗಳು ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಸರ್ವೇ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನುಕ್ರಮ ಉಂಟಾಗಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಕಾಮಗಾರಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾವಕಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಸದರಿ ಇಂಜಿನೀರುಗಳ ಉಭಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಗುಣಾನುಗುಣಗಳು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟನಂತರ ಈ ವಿಷಯವು ಉಪರಮವಾಯಿತು. ಆಪೈರು ತೀರ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಲೈನು ಕಪಿನೀನದೀ ದಾಟಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಳೇ ಕಪಿನಿರಸ್ತೆ ಸೇತುವೆಯು ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು. ಕಳೆದ ಜುಲೈತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪುರುನಾದ್ದಲ್ಲದೆ, ಪುರಾತನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳವಾದ ನಂಜನಗೂಡಿಗೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜಧಾನಿಗೂ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ಆಪೈರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ರೈಲ್ವೆ ಲೈನು ಸೇರಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಭವವು ಕಾಣುತ್ತೆ.

41. ಬೆಂಗಳೂರು-ಹಿಂದೂಪುರದ ಲೈನು ಕಾಮಗಾರಿ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ: ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಘನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೈಸೂರಾಯಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಸಾಹೇಬರವರಿಂದ ಮಂಜೂರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಸಂಬಂಧದ ಸರ್ವೆ, ಲೆವೆಲ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಅಂದಾಜು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಯಾರಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳೊಳಗಾಗಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ಆದಿತೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ ಸದರಿ ತಯಾರಾಗಿರುವ ಅಂದಾಜಿನಂತೆ ಬಟ್ಟು 29 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಆಗುತ್ತೆ. ಅದರ ದರಮೈಲಿ 1ಕ್ಕೆ 56 ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಹಿಡಿಯುತ್ತೆ. ಈ ಲೈನು ಇತರ ಲೈನು ಪರಾಪೋಷಣೆ ಯಾ ಸುಲಭವಾದ್ದಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಮಿತವಾದ ಲಾಗವಡು ತಗಲತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ, ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸದರಿ ಲೈನ್ ಪೈಕಿ ಸುಮಾರು 10 ಮೈಲಿ ವಿಸ್ತಾರದಷ್ಟು ಕಣವೆ ಭಾಗಗಳು ಸಿಕ್ಕುವುದರಿಂದ ಆ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಉಂಟಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಚೆ ರೈಲ್ವೆ ಲೈನು ಈ ಉನ್ನತದೇಶದಿಂದ ಕೆಳದೇಶಕ್ಕೆ ಇಳಿ ಯಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಹಾಗೆ ಇಳಿಯುವದರಲ್ಲಿ ಲೈನ್‌ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತು ಮೈಲಿ ಬಳಸಿ ಮಗ್ಗಲಾಗಿ ಬಹಳ ಅಸಮಭೂ ಮಿಮೇಲೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ಇದರಿಂದ ಪ್ರಯಾಸವಾದ ಅನೇಕ ತಿರುವುಗಳ ಪರಂಪರೆಯೂ, ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತ ಲ್ಲದೆ ಎತ್ತರವಾದ ಮಟ್ಟಭರ್ತಿ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಬಹು ಘಟ್ಟಿಯಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ದಿಬ್ಬ ಕಡಿಯುವ ಕೆಲಸವು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಬಹಳ ಲಾಗವಡು ತಗಲತಕ್ಕ ಈ ಕೆಲಸದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಗಬಹುದಾದ 51½ ಮೈಲಿ ಗಳ ಸರಾಸರಿ ದರವು ಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತೆ. ಘಟಭಾಗದ 10 ಮೈಲಿ ರಸ್ತೆಗೆ ಮೈಲಿ 1ಕ್ಕೆ 86,797 ರೂಪಾಯಿ ಅಂದಾಜಾಗಿದೆ, ಬಾಕಿ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಗಾಡಿವಗೈರೆ ದೇಖೀಲು 48,265 ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರವೆಯಾಗಿದೆ.

42. ಈ ರೈಲ್ವೆ ಬಡಾವಣೆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಡಿಯಾ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ದಯವಿಟ್ಟು ಅನುಭವಸ್ಥರಾದ ಬಹು ರೈಲ್ವೆ ಇಂಜಿನೀರನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಸದರಿ ಇಂಜಿನೀರು ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಮೊ ದಲೆ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಕಾಮಗಾರಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಮ್ಮ ಮಿತವಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ಇಂಜಿನೀರುಗಳ ಶಿಬ್ಬಂದಿಯಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಆನುಕೂಲವಿಲ್ಲವಾಯಿತು.

43. ಹೈನುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಷಣೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಹಿಂದೂಪುರದ ಲೈನ್ ಬಡಾವಣೆ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. 1877-78ನೇ ಧಾತು ಈಶ್ವರ ವರಪದ ಹೈನುದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಉತ್ತರಭಾಗದ ಸರಹದ್ದಿಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ ಹಲಾಕಾದಷ್ಟು ಈ ದೇಶದ ಇನ್ಯಾವ ಭಾಗವು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ರೈಲ್ವೆ ಲೈನ್ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಯಾವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಪರಾಪೋಷಣೆಲಾಗಿ ಗೋರಿಬಿದನೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದೂಪುರ ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಲೈನ್ ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದೇ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೆ ಅಲ್ಲದೆ ಸದ ರೀ ಲೈನ್ ಆಬ್ಬಿರಿಗೆ ಧರ್ಮಪುರ ಮತ್ತು ಗುಂತಕಲ್ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಮದರಾಸ್ ಲೈನಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ್ಯೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಾಕಿ ಇರುವ ಹಣಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯವಾದ ಬಡ್ಡೀ ಹುಟ್ಟಬಹುದೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯಾಶೆ ಇದೆ.

44. ಈಗ ನಮ್ಮ ಇತರ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಕಳೆದ ಮಾರ್ಚಿ 31ಕ್ಕೆ ಆಬ್ಬಿರಾದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳು, ಕೆರೆಗಳು, ಮತ್ತು ನಾಲಾಗಳು ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬಟ್ಟಿಗೆ 29 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಪೈಕಿ ಪುನಾರು 24 ಲಕ್ಷ ಪ್ರಾವೀಷಿಯಲ್ ಫಂಡಿಗೂ 4½ ಲಕ್ಷ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ ಫಂಡಿಗೂ ಲೋಕಲ್ ಫಂಡಿಗೂ ಮತ್ತು ½ ಲಕ್ಷ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಮಹಲ್‌ಗೆ ನಡೆದ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಮಗಾರಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ ಫಂಡಿಗೂ ಖರ್ಚುಬಿತ್ತು. ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬುವಾರು ತಪೀಲು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಇರುತ್ತೆ :-

	ರೂಪಾಯಿಗಳು.
ಮಿಲಿಟರಿ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ	40,000
ಸಿವಿಲ್ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ	2,88,000
ಕಮ್ಯೂನಿಕೇಷನ್ ಯಾನೆ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇತುವೆಗಳಿಗೆ	8,93,000
ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ	10,37,000
ಬೆಲ್ಲರೆ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇಂಪ್ರೂವಮೆಂಟ್‌ಗಳಿಗೆ	1,35,000
ಅಹನೀ ಸಂರಕ್ಷಾಂ ವಗೈರೆ ಬಗ್ಗೆ	27,000
ಎಕ್ಸ್ಟ್ರಾಬ್ಲಿಷ್‌ಮೆಂಟ್ ಯಾನೆ ಲವಾಜಮಾ ಖರ್ಚು	4,78,000
ರೈಲ್ವೆ ಸರ್ವೆ ಬಗ್ಗೆ	2,000

ಜಂಮಾ... 29,00,000

45. ರಸ್ತೆಗಳ, ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಿಲ್ಲರೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಾಲಾಬಾದು ಕಾಮಗಾರಿಗಾಗಿ ಪದ್ಧತಿಮೇರಿಗೆ ಖರ್ಚಾದ ಮೊಬಲಗು ಸದರಿ ಹಣದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಸದರಿ ಬಟ್ಟು ಖರ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೊದವರ್ಷದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದ ಫೋರಕ್ಯಾಸ್ಟು ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಖರ್ಚಾದ್ದಾಗಿಯಿದೆ. ಸದರಿ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಪಟ್ಟಿಯೇ ನಮ್ಮ ಪಬ್ಲಿಕ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಇಲಾಖಾ ಬಡಜಟ್‌ಗಳಿಗೂ, ಮತ್ತು ಖರ್ಚಿಗೂ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುತ್ತೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಡಾಖತ್ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇರುವ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಪೈಕಿ ರಾಮಪುರದ ನಾಲಾ ಮತ್ತು ರಾಮಸಮುದ್ರದ ನಾಲಾ ಬಡಾವಣೆ ಈ ಭಾರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಈಚೆಗೆ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಪೂರೈಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾದ ಹುಲ್ಲು ಹೆಚ್ಚಿನಾಳೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಉತ್ತರನಾಲಾ ಬಡಾವಣೆ ಇವುಗಳ ಪಲ್ಲಾನು ಅಂದಾಜು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪೂರೈಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಕಾಮಗಾರಿಯೂ ಸಹ ಪೂರೂಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

46. ಕಾಮಗಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾದ ನಾಲೆಗಳ ಪೈಕಿ ನಾನು ಹಾಲಿ ನಮೂದಿಸುವದು ಯಾವನಂದರೆ:-ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ರೆಕ್ಕಲಗೆರೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಲೂರು ಮತ್ತು ಸಾಳಂಗ, ಕಡೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಗೆರೆ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾವೇರಿ ಹೇಮಾವತಿ ನಾಲೆಗಳು ರಾಮಸಮುದ್ರದ ನಾಲಾ, ರಾಜಪರಮೇಸ್ವರಿ ನಾಲೆ. ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಹಳ್ಳಿ ನಾಲಾ, ಯಗಚಿ ಅವತಿ ನದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅವುಗಳ ಉಪನದಿಗಳಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟುವ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿ ನಾಲೆಗಳನ್ನು ಮೇಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದದ್ದು, ಅನೇಕ ಪುರಾತನ ಗೈರಾಬಾದು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮೇಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮದ್ದೂರು, ಸೂಳಕೆರೆ, ಅಮಾನಿಕಟ್ಟು, ಹಾಪನಹಳ್ಳಿ, ದಾನವಾಡಿ, ಈ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮೇಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದದ್ದು, ನೂತನವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಅಣೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು. ಅಣೆಗಳು ಅವರೆ ಕೊಬಾರ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಿನಾಕಿನಿ, ಚಿತ್ರಾವತಿ, ಪಾಪಪ್ಪ ಈ ನದಿಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದು. ತುಮಕೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗರೀ ನದಿಗೆ ಬಂದುಬೀಳುವ ಬಂಧು ಉಪನದಿಗೆ ಅಣೆ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು, ಹಳ್ಳದಾದ ಬಹುಕೆರೆಗಳ ಬಡಾವಣೆ ಕೆಲಸವು ನಡೆಯುತ್ತಾಯಿತು. ಏಕೋನು ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು 35,000 ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಮೊದಲಾಯಿದ್ದ ತರೀ ಜಮೀನಿನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಬಂತು.

47. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಫೋರಕ್ಯಾಸ್ಟು ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಪೈಕಿ ಎಲ್ಲ ಕಿಂತಲೂ ಭಾರೀಯಾದ ಕಲ್ಲನಾಥಪುರದ ನಾಲಾ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೂಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು ನಮಿಗೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಮೈಸೂರು ಷಹರ್ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಆಜ್ಞಾಬಾಜ್ಞಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ರೈತರಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಅವಶ್ಯಕತೆವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. 16½ ಮೈಲೀವರೆಗೆ ಸರ್ವೆ ಕೆಲಸವು 6,000 ಸಾವಿರ ಎಕರೆ ತರೀಜಮೀನಿಗೆ ನೀರು ಹಾಯಲೂ 17½ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಅಂದಾಜು ಸಹ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಕಸಬುದಾರರಾದ ಇಂಜಿನೀರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕಾಮಗಾರಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಹುಟ್ಟುವಳು ಪ್ರಯೋಜನವು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬಂದದ್ದು ಆಗಲಾರದಂತೆ ತಿಳಿಯಬಂತು. ಸದರಿ ಕಾಮಗಾರಿ ನೆರವೇರುವುದರಿಂದ, ಮೈಸೂರು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಜೆಗಳ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ನ್ಯೂನತೆವುಂಟಾಗಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಬಾಧಕ ಉಂಟಾದೀತೆಂಬ ಅಂಶ, ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಪೂರೂಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಪೂರಾ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಆಲೋಚಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಈ ಕಾಮಗಾರಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚನೆಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಕೌಂಸಿಲ್ ಮೆಂಬರುಗಳು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾದ ಅನುಭವವುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆಫೀಸರುಗಳು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಅವರುಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಈಗ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮಹತ್ವದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಬೇಕೇ ಬೇಡವೇ ಎಂಬುದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಅಥವಾ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ಈಸಭೆಗೆ ಮೈಸೂರಿಂದಲೂ ಮೈಸೂರು ತಾಲುಕಿನಿಂದಲೂ ಬಂದಿರುವ ಅನುಭವಸ್ತರಾದ ರೆಪ್ರೆಜೆಂಟೇಟಿವ್ ಮೆಂಬರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಸದರಿ ಮೈಸೂರು ಮೆಂಬರುಗಳ ಪೈಕಿ ಬಹುಮುಂದೆ ಜಮೀನುದಾರರಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಅನುಭವದಮೇಲೆ ತರೀ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ನೀರು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬರುವದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸಾಧಕ ಜನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬಾಧಕ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀವು ತಿಳಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಲನಾಥಪುರದ ನಾಲೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಆಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡು

ತ್ತಿರೋ ಆಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತೀರೋ ಆಮೇರಿಗೆ ಪಡುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಸಹಾ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಮಹತ್ವದ ಲಾಗವಡಿ ನಿಂದ ಆಗತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮತ್ತು ಭಾರೀಯಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಗುಣಾವಗುಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

48. ಉತ್ತರೋತ್ತರ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ನಮ್ಮ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿರೂಪಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದೇನೆಂದರೆ, ವೈಯಾಕರ ದೇಶದಿಂದ ಹರದು ಹೋಗುವ ನದೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರವಾಹದ ನೀರಿನ ಹಕ್ಕುದಾರಿ ತನ್ಮತದಿಂದ ಮದರಾಸು ಶೀಮ ರೈತರು ದಾನಾ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಆನೇಕ ನಮ್ಮ ತರಿ ಸಾಗುವಳಿ ಉಪಯೋಗ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಬಹಳ ಬಾಧಿತವಾಗಿದೆ. ಸದರಿ ಪ್ರವಾಹದ ನೀರು ಇದುವರಿಗೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಹರದು ಹೋಗಿದೆ. ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಶೀಮಯ ಸರಹದ್ದು ಆಚೆ ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಡೆನಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಲೆಕ್ಟರೇಟು ಯಾನೆ ಜಿಲ್ಲಾಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಕಡೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿಯೂ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಬಂದು ಇದೆ. ಸದರಿ ಜನಗಳು ವಾದಿಸುವ ನೀರಿನ ಹಕ್ಕುದಾರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವಾದ ಹದ್ದು ಏರ್ಪಡಾಗದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ತಲಾವ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳ ವೈಕಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಘಾಯಿದೆ ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಆಗತ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಮುಂದೆ ನಾವು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಏರ್ಪಡಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಪಡುವ ಈ ಪ್ರಬಲ ವಿಷಯವು ಇಂಡಿಯಾ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

49. ರೈಲ್ವೆ ಮತ್ತು ಇರಿಗೇಷನ್ ಯಾನೇ ನೀರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರೋವಿಷಿಯಲ್ ಮತ್ತು ಲೋಕಲ್ ರಸ್ತೆಗಳ ವಿಷಯವು ಮುಖ್ಯವಾದ್ದಾಗಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಮೇಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಡಾಯಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವಾಗಿನಂತೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರಪುರದಲ್ಲಿ ತುಂಗಾನದೀ ಸೇತುವೆಯೂ ಬಾಳೇಹೊನ್ನೂರಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾನದಿ ಸೇತುವೆಯೂ ಈ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಸೇತುವೆಗಳ ಕಾಮಗಾರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕಾಲದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಮದಿರವ್ವ ಮಾಡತಕ್ಕ ಜನಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಶುಲ್ಕಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತೆಂದು ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಇದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದೇಶಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನೆ. ಬೇಲೂರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಸೇತುವೆ ಕಾಮಗಾರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿದ ಸೇತುವೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ಪಾಯಾ ಕಾಮಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯದೆಹೋದ ಕಠಿಣಭಾಗಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಕೂಲಿಜನಗಳು ಸಿಕ್ಕುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಸ ಉಂಟಾಯಿತು.

50. ಸದರಿ ಸೇತುವೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಕೆಲಸ ಪೂರೈಸಿದ ಕೊಡ್ಲೆ ಯಡತೊರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದೀಗೆ ಸೇತುವೆಯು ನರಸೀಪುರದಲ್ಲಿ ಹೇಮಾವತಿ ನದೀಗೆ ಸೇತುವೆ ಇವುಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂತೆ ಉದ್ದೇಶಮಾಡಿದೆ. ರಸ್ತೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿರುವ ಪೋರುಕ್ತಾವ್ಯ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾ ರುವಾಗಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವೈಕಿ ಸದರಿ ಸೇತುವೆಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದಾಗಿವೆ. ಈ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟತಕ್ಕ ಸ್ಥಳ ಸಹ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಕಾವೇರಿ ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ಹಾಕಲ್ಪಡುವ ರೈಲ್ವೆ ಟ್ರೇಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

51. ಸ್ಯಾನಿಟೇಷನ್ ಯಾನೆ ಪ್ರಜಾರೋಗ್ಯ ಹೇತುವಾದ ಪಟ್ಟಣಪರಿಶುದ್ಧತೆ ವಿಷಯಗಳು.—ಮಿಸಿಲಿನಿಯನ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇಂಪ್ರೂವಮೆಂಟ್ಸ್ ಎಂಬ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದ ಹಣ, ಮೈಸೂರು ಪುರಕ್ಕೆ ಜಲಾಧಾರ ಕಲ್ಪಿಸುವಬಗ್ಗೂ ಚರಂಡಿ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೂ ಜನಾರೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೂ ಖರ್ಚುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾದ ಜಲಾಧಾರವು ಪಟ್ಟಣದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಬಹು ರೋಗಸಂಪಾದಕವಾದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರ ನಾಲಾ ಎಂಬ ಕಂದಕವು ಮುಚ್ಚಿ ಸಲಪಟ್ಟಿತು. ಕೆಟ್ಟ ನೀರು ನಿಲ್ಲತಕ್ಕ ಹಳ್ಳಗಳು ಹೊಳೆಹೋಗಿಯಿದ್ದ ಚರಂಡಿ ಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಜನಸಮ್ಮದವಾಗಿದ್ದ ಬೀದಿಗಳು ಮತ್ತು ಗಲ್ಲಿಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಇತರ ದೊಡ್ಡ ಟೆನ್-ಗಳಲ್ಲಿ ಜನಾರೋಗ್ಯಸಂಬಂಧವಾದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ನಡಿಸತಕ್ಕ ಅಂಶವು ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಜಲಾಧಾರಕಲ್ಪಿಸುವ ವಿಷಯವು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಶಿವನೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಮಾದಕರವಾದ ಹೇರಿಗೆಯಾಗಿದ್ದ ಕುಂಬಾರಗುಂಡಿಯಂಬ ಹಳ್ಳವು ಭರ್ತಿಆಗುತ್ತಾಯಿದೆ. ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಯುಕ್ತವಾದ ಜಲಾಧಾರವು ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೆ ಮಾಡ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ತುಮಕೂರು ಚಿಕ್ಕನುಗಳೂರು ಬೀರೂರು ಈ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾದ ಜಲೋಪಪತ್ತಿ ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿಷಯವು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರ ಅವಧಾನದಲ್ಲಿ. ಕೋಲಾರಕ್ಕೂ ಬದಸೂರು ಜಲಾಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿ ಹೈಪ್ರದಲ್ಲಿಯೆ ಆಗಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರು ಪೇಟೆಗೆ ಜಲಾಧಾರ ಕಲ್ಪಿಸತಕ್ಕ ಚರ್ಚೆಯು ಕಂಟೋಮೆಂಟಿಗೆ ಬದಸೂರು ಜಲಾಧಾರಕಾಮಗಾರಿ ಆಗುವ ವಿಷಯ ಇಂಡಿಯಾ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಪೈಸಲಮಾಡುವವರಿಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

52. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವಿಷಯ.—ಕಳೆದ ವರುಷದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ನೋಡಿದರೆ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 1432 ಗವರ್ನಮೆಂಟು ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 55190 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇದ್ದದ್ದಲ್ಲದೆ 252 ಸಹಾಯದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 11892 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಗುಜಪ್ಪ ಸಾಲಿಗೂ ಈ ಸಾಲಿಗೂ ಮೊಕಾ ಬಿಲಾ ಮಾಡಲಾಗಿ ಗವರ್ನಮೆಂಟು ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 181 ಜಾಸ್ತಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 6311 ಜಾಸ್ತಿ ಸಹಾಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 43 ಜಾಸ್ತಿ ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 931 ಜಾಸ್ತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತೆ. ಸರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಹಾಯದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಗಳು ಶಿವಾಯಿ 1248 ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದ ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 16196 ಆಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾಶಾಲೆಗಳು 2,932 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 83278 ಆಯಿತು. ಇದರಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ವಿದ್ಯಾ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳ ಪುರುಷ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ 21.88 ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಶೇಕಡಾ 2.34 ಆಯಿತು. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಣಿಯವರ ಬಾಲಿಕಾ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಯಾಸ ವಾದ ಸ್ತ್ರೀವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಚಾರವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಉದ್ಯೋಗವು ನಡಿಯುತ್ತಿರುವದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಜಾ ಸಂವತ್ಸ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕರಣಮತ್ತು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಯಶಸ್ಸು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

53. ಪುರಾತನ ಲಿಪ್ಯಂಶ್ಲೇಷಣ.—ಕಳೆದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 1200 ರ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಾಸನಗಳು ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಯಥಾಸ್ಥಿತಪ್ರತಿ ನಕಲು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೋರಂಜಕವಾದದ್ದು ಯಾವದಂದರೆ, ಕದಂಬ ಮತ್ತು ಪಂಬೋಚ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅರಸುಗಳಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಸನಗಳು. ಇನ್ನೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸೂಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಯಾವದಂದರೆ, ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ 750ನೇ ಸಂವತ್ಸರದ್ದಾಗಿ ಕಾಣುವ ಶ್ರೀ ಪುರುಷ ಅಥವಾ ಪೃಥ್ವೀಕೋಗನೀ ಎಂಬವರ ಕಾಲದ ಗಂಗಾಶಾಸನವು ಈಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ದೊಡ್ಡ ಜೈನರಾಯ ವಂಶವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅರಸುಗಳ ಸಂತತಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವದರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಆಧಾರ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಯಿತು. ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ, ಹುಯಿಸಳ ತಮ್ಮ ಅದಿಸ್ಥಾನವೆಂತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಶಿಪುರ ಅಥವಾ ಶಶಿಕಪುರಯೆಂಬ ಸ್ಥಳವು ಮೂಡಗೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಂಗಡಿಯೆಂಬ ಸ್ಥಳವೇ ಆಗಿರುತ್ತಂತೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೋಲಾರ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತನವಾದ ಮಹಾಬಲೀ ಅಥವಾ ಬಾಣ, ಪಲ್ಲವ ಅಥವಾ ನೂಲಂಬ, ಮತ್ತು ಚೋಳರಾಜರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಹುಶಾಸನಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ವೈದಂಬರಾಜರಕಾಲದ ಬಂದು ಶಾಸನ ಸಿಕ್ಕಿತು.

54. ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಶಾಸನಗಳ ಪುಸ್ತಕವು ಪೂರೈಸಿ ಛಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಮನೋರಂಜಕವಾದ ಜೈನರ ಶಾಸನಗಳು ಬಹಳ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಪೈಕಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನ ಶಾಸನಗಳ ಪುಸ್ತಕವು ಛಾಪಾಪಾಣೆಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತೆ.

55. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಕರಲಿಖಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನಕಲೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆಸಲ್ಪಡದೆಯಿದ್ದ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಛಾಪಾಹಾಕಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಾವವಂದರೆ, ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕದೇವನ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ, ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯ, ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು.

56. ಲೇಜಿಸ್ಲೇಷನ್ ಯಾನೇ ಕಾನೂನ್ ವಿಷಯ.—1889-90ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್‌ಗಳು ಯಾನೇ ಕಾನೂನ್‌ಗಳು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜ ರಾಜಾಸಾಹೇಬ್ ಬಹದ್ದೂರವರಿಂದ ಆಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಜಾರಿಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಟ್ಟವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 1890ನೇ ಇಸವಿ Iನೇ ನಂಬರು ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಎಂಬುದು 1871ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮ್ಯುನಿಸಿಪಲ್ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಬದಲಾವಣೆಗೋಸ್ಕರ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಇದೆ. 1890ನೇ ಇಸವಿ IIನೇ ನಂಬರು ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಎಂಬುದು 1884ನೇ ಇಸವಿ ಬಾಬತು ಮೈಸೂರು ಚೀಫ್ ಕೋರ್ಟ್ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಬದಲಾವಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ.

57. ಸದರಿ ಕಾನೂನುಗಳ ಪೈಕಿ 2ನೇದರ ಉದ್ದೇಶವು ಹೋದ ವರೂಪದ ದಸರಾ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತದನುಸಾರವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಬಂದು ಡಿಪ್ಟಿಕ್ಯು ಕೋರ್ಟ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದುವರಿಗೆ ನಂದೀದುರ್ಗ ಡಿವೀಜನ್ ಬಾಬತು ಡಿಪ್ಟಿಕ್ಯುಗಳ ಮೇಲೆ ಚೀಫ್ ಕೋರ್ಟಿನವರು ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರೋ ಆ ಅಧಿಕಾರವು ಸದರಿ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ಸಬ್ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಸದರಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ಡಿಪ್ಟಿಕ್ಯು ಕೋರ್ಟಿನವರು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಆ ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಯಿದೆ.

58. 1888ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ 4ನೇ ನಂಬರು ರೆವಿನ್ಯೂ ಕೋಡು ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ ಅನುಗುಣವಾದ ರೂಲ್ನುಗಳು ಏರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

59. ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸುವ ಮಸೂದೆ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್‌ಗಳು ಇಂಡಿಯಾ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರಿಂದ ಅಂಗೀಕಾರವಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಇದೆ :-

- ಆಯುಧಗಳು ಜಂಗೀ ಅಸಬಾಬು ಮತ್ತು ಮಿಲಿಟರಿ ಸ್ಟೋರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು; ಇದು 1878ನೇ ಇಸವಿ XIನೇ ನಂಬರು ಇಂಡಿಯನ್ ಆರ್ಮ್ಸ್ ಆಕ್ಟ್‌ನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ.
- ಕೃಷಿ ವ್ಯಾಪಾರಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ತೆಗೆಯತಕ್ಕ ಸಾಲಗಳ ವಿಷಯವಾದ್ದಾಗಿ ಇದೆ; ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯೊಡನೆ 1883ನೇ ಇಸವಿ XIXನೇ ಆಕ್ಟ್‌ನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಇದೆ.
- ಲಾಂಬೀ ಆಳತೆ ಬಗ್ಗೆ ಪೇಕಾದ ಸಾಧನಗಳ ವಿಷಯದ್ದು; ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗಜದ ಆಳತೆ ಸಾಧನವನ್ನು ಈ ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಲಾಂಬೀಗಳನ್ನು ಆಳತೆ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ನಿಯಾಮಕವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

60. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ದರಬಾರಿನ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆನೇಕ ಪ್ರಮೇಯಗಳ ಪೈಕಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯಗಳು :-

- ಭಂಗಾರದ ಗಣಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕಳವಿನ ಬಂದೋಬಸ್ತು ವಿಷಯದ ಕಾನೂನು.
- ಕಂಪನಿಗಳು.
- ಗವರ್ನಮೆಂಟು ಸಿಕ್ಯೂರಿಟಿಗಳು.
- ಫಾರೆಸ್ಟ್.
- ಕಂಪನಿಗಳ ವ್ಯಾಕುಲೇಷನ್ ಯಾನೆ ಸರಕಾರದವರು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ದೇವೀ ಹಾಕಿಸೋಣ.
- ಲೋಕಲ್ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳ ವಿಷಯ.
- ಮೈನರ್ ಮ್ಯುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿ ವಿಷಯ.
- ಪೋಲೀಸ್.
- ಸಿವಿಲ್ ಪ್ರೊಸೀಡ್ಯೂರ್ ಬದಲಾವಣೆ.

ಇವುಗಳ ಪೈಕಿ ಬಹು ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಚಾಲತಿಸಾಳಿನಲ್ಲಿ ಲೋಕಲ್ ಗೆಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

61. ಮಲನಾಡು ಬಾಗಾಯಿತು ಕಂದಾಯ. - ಈಳದ ವರುಷದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಕೊಟ್ಟು ಬಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ ಯಾವದಂದರೆ ಮಲನಾಡು ಹೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಡಿಕೆತೋಟಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಾಯರ್ ಹಾಸಲು ಹಿವಾಯಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಜಮೀನು ಕಂದಾಯ ಸದರಿ ತೋಟಗಳಿಗೆ ದಾಖಲಾಗಿ ಇರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಡಿಪ್ಟಿಕ್ಯುನಿಂದ ಬರುವ ಮೆಂಬರುಗಳು ಪ್ರತಿ ವರುಷದಲ್ಲೂ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದಾರೆಯಷ್ಟೆ. ಹೋದ ವರುಷದ ಹಿಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಸರಕಾರಿ ಹೊರಟುಇದ್ದಾಗ್ಯೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದ್ದರಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಂದದ್ದು ಏನೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೋಟಸಾಡಿರತಕ್ಕವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಗರತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲೂ ನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಮಾಡಿರತಕ್ಕವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನಾನುಕೂಲಗಳು ನಿರಾಧಾರವಾದ್ದಲ್ಲ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ನಮ್ಮ ಸಹಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಮುಲ್ಕಿಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಅನುಭವಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಮೆ|| ಪಿ. ಚಂಚಲ್

ರಾವು ಸಿ. ಐ. ಈ. ಯವರ ಅನ್ಯಾಯವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ದೃಢಪಟ್ಟಿರುತ್ತೆ ಈ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ಮದರಾಸು ಪ್ರಸೀದೇಸಿಯ ಡಿಪ್ಪಿ ಕೃಷ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ರೆವಿನ್ಯೂ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿಗೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಸಲಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಇವರು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡಲೆ ಇದ್ದರು. ತೋಟಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ರೂಬರೂಬ್ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ತೋಟದ ಮಾಲೀಕನ ಆದವಾಲು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲಾದರೂ ಸದರಿ ತೋಟದ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ಇನ್‌ಸೂರೆನ್ಸ್ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪುನರಪಿ ವಿಚಾರಮಾಡೋಣವರನ್ನು ಮುಂದಿನ ಹಿಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕೊಪ್ಪ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಕ್ರಮ ಮಾಡುವೆವೆಂದು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

62. ಸಾಗರ ಮತ್ತು ನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಅಡಿಕೆ ತೋಟದ ಉತ್ಪತ್ತಿಮೇಲೆ ವಸೂಲಾಗುವ ಸಾಯರ್ ಹಾಸಲು ಹಿವಾಯಿ ಭಾರಿಯಾದ ಜಮೀನು ಕಂದಾಯ ಕೊಡುವದು ಮಾತ್ರವೆ ಅಲ್ಲದೆ ಆಳುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದಲೂ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಜಿನಿಶೀಖರೀದಿ ಆಗತಕ್ಕ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವದರಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಫಂಡೀಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಕೊಳೆರೋಗವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಜಾತೀಯ ರೋಗ ದಿಂದಲೂ, ಬಚ್ಚೆ ಹುಳುವೆಂಬ ಬಂದು ವಿಧವಾದ ಹುಳುಗಳಿಂದಾಗುವ ನಷ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಸದರಿ ಬಚ್ಚೆ ಹುಳುವೆಂಬುದು ಜಂಗಲಿನವು ವದರಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಂದು ಜನಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಳುಗಳು ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರತಕ್ಕ ಶ್ರಮವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹದ್ದು ಬಸ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಂಗಲ ಸಾಕಾಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಮರಿ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡೋಣವರ ಮೂಲಕ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಬಹುದು. ಇಂತ ಕುಮರಿ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸೋಣವು ಈಗಿನ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿದಾರರ ಅನುಕೂಲತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ದೇಶದ ಬಾಜಾದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಮದರಾಸ್ ಡಿಪ್ಪಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಹಾಲೀಜಾರೀಲಿರುವ ರೂಲ್ಸ್‌ಗಳಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಕೂಡಲೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಹೊಸದಾದ ಲೋಕಲ್ ರೋಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದರ ಮೂಲಕ ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ದೂರವಾಗಿದ್ದ ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದ ಮಲನಾಡು ಪ್ರಾಂತ್ಯವನ್ನು ಖುಲ್ಲಾಮಾಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತಲಿದ್ದೇವೆ. ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಮತ್ತು ಹೊನಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದು ಘಾಟ ರಸ್ತೆ ಹಾಕಿಸೋಣವರಿಂದ ಗೆರಸೋಪ್ಪೆ ಬಳಿ ಇರುವ ಬಹು ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಜಿನಿಶೀ ತೆಗದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವುಂಟಾಗುತ್ತೆ. ಇದು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಜಿನೀಯರುಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತೆ, ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಯತಕ್ಕವರಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ್ದಾಗಿರುತ್ತೆ. ರೈತನಿಗೆ ಯಾವವಿಧವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು, ಮತ್ತು ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂಬ ಅಂಶಗಳು ಇನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೆಲ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ರಿಪೋರ್ಟು ಕೊಡಲು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಕರಾರ್ ಆಗುವ ಬಬ್ಬ ಸೈಪಲ್ ಆಫಿಸರ ರಿಪೋರ್ಟು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ, ನಿರಾಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದ್ದು ಏನಂದರೆ; ಈಚೆಗೆ ಕೆಲವು ವರುಷಗಳಿಂದ ಅಡಿಕೆ ಧಾರಣೆ ಚಡವಾಗಿರುವಂತೆ ಆಗದೆ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಕಂದಾಯವು ತರುವದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಡಿಕೆ ತೋಟಗಳು ಹಾಲಿ ಇರುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿ ಇಲ್ಲದೆ ವೈರ್ಯ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಿತವ್ರಯಿಯಾದ ಮಲನಾಡು ದೇಶದ ರೈತನನ್ನು ಮತ್ತು ಅಡಿಕೆಸಾಗುವಳಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನನಿಗೆ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಇರುವ ಹೊಂದಿಕೆಯೊಡನೆ ಅವನ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಇರಿಸಿ ತೋಟದ ಸಾಗುವಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸ್ಕರ. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂತ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕುತೂಹಲವಿರುತ್ತೆ.

63. ಇನ್‌ಷ್ಯೂರೆನ್ಸ್.-ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸರಕಾರದವರು ತಮ್ಮ ನೌಕರರ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಲೈಫ್ ಇನ್‌ಷ್ಯೂರೆನ್ಸ್ ಎಂಬ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರದವರು ನೇಟಿವ್ ಜನಗಳ ಜೀವಗಳನ್ನು ಇನ್‌ಷ್ಯೂರು ಮಾಡುವ ಸಂಗತಿಯು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಇಂಡಿಯಾ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ್ಯ ನಡೆದ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ, ಸದರಿ ಏರ್ಪಡು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾದ ಉಪಕಾರವಾಗಿರುತ್ತೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ

ಬಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಸದರಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಯಾಸವು ನೇಟಸ್ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸದರಿ ಏರ್ಪಾಡಿಗೆ ಸೇರಿ ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೊಂದದೆ ಹೋದರೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಗಳಮೇಲೆ ಸದರಿ ವಿಷಯವು ಜಾರಿಲಿ ತರಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಅಗಾಯಿತು ಕೆಲವು ಪ್ರೈವೇಟು ಕಂಪಿ ನೀಗಳು ನೇಟಸ್ ಜನಗಳ ಜೀವಗಳನ್ನು ಇಳಿಪಟ್ಟು ಮೂಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಜನಗಳು ತತ್ತಾಪಿ ಸರಕಾರ ನೌಕರರೂ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಡೆವೀತೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಅವರುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರಿಂದ ಇಳಿಪಟ್ಟು ಫಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಹೊಂದು ವದರಲ್ಲಿ ಅಲಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರಲಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸರಕಾರವು ಸರಕಾರದ ಗಾರಂಟಿಯೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ನೌಕರರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಈಗಿನ ಪೇಷೆಕೋಡು ಪ್ರಕಾರ ಬರತಕ್ಕ ಪೇಷೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಟ್ಯುಟಿ ಅಲ್ಲದೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಇಳಿಪಟ್ಟು ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ್ದೆಂದು ಎಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸದರಿ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಆಶಯವೇನೆಂದರೆ, ಸರಕಾರ ನೌಕರರು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕೂಡಿಸಾಕುವ ಹಣವನ್ನು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಹಣಕ್ಕೆ ಅಪೋಹವಿಲ್ಲದಹಾಗೆ ಫಾಯ್ದೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವದು. ಮತ್ತು ಸದರಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂಥವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುವದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸದರಿ ನೌಕರರು ಬಹಳ ವರುಷಗಳ ವರಿಗೂ ಜಾಜಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಭಾರವೆಂತ ತೋರದಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಾಹೋ ಗುವದು. ಈ ಮೇರಿಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಈ ಏರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ಸರಕಾರದವರು ಲಾಭಸಂಪಾದಿಸ ಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಇರುವ ಪ್ರೈವೇಟ ಕಂಪೆನಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಫಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಹಣಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಡಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ.

64. ಸರಕಾರದವರು ತಮ್ಮ ಆಫೀಸರುಗಳನ್ನು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜೀವನಾಧಾರವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಯಾವವಿಧವಾದ ದುರಾಶೆಯು ಅಂದರೆ ಇತರ ಯಾವವಿಧವಾದ ಪ್ರಯೋಜನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಇಲ್ಲದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಶೇಷ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಬಹು ಆಫೀಸರ ಅವಿವೇಕದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಅಕಾಲಮರಣದಿಂದ ಲೋ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಏನೂ ಏರ್ಪಾಡುಮಾಡದೆ ಹೋಗುವದು ಅನೇಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಳಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಆಲೋಚನೆಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕಾರ ನೌಕರರು ತಮ್ಮ ಜೀವನಗಳನ್ನು ಇಳಿಪಟ್ಟು ಮಾಡಿಸುವ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಯುಕ್ತವೆಂದು ಎಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸರಕಾರನೌಕರರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನವಿರುವದಲ್ಲದೆ ಅವರು ಇತರಾ ಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆಯಿರುವಂತೆಯೂ ಬುಳ್ಳಿನಡತೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಇರುವಂತೆಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೇಲಾದಸ್ಥಿತಿ ಯಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೂ ಏರ್ಪಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತಮಗೆ ಬರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಬಳದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಕೂಡಿಸಾಕುವ ದಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ತರಾದ ಸರಕಾರದ ನೌಕರರುಗಳಿಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಸಹಾಯಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿ ಇರುತ್ತೆ. ಸದರಿ ನೌಕರನು ಅವನ ಸಂಬಳ ಎಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೊಂದಕೂಡದೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವೇನೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎರಡು ವರುಷಗಳವರಿಗೂ ಬಂದು ಮಿನಿಮಮ್ ಹದ್ದು ಗೊತ್ತು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಆ ಹದ್ದನ್ನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿಯೂ ತಗ್ಗಿಸಿಕಡೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೋಕೂಫ ಮಾಡುವದಾಗುತ್ತೆ. ದೊಡ್ಡ ಸಂಬಳಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಯುಕ್ತವಾದ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಏರ್ಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಪ್ರೀಮಿಯಂ ಹಣಕ್ಕೂ ಅನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಬಹುದಾದ ಬೊನಸ್ಸು ಹಣಕ್ಕೂ ಬಂದು ಹೆಚ್ಚಾದ ಹದ್ದು ಏರ್ಪಾಡಿಸಲ್ಪಡಬಹುದು. ಪ್ರಥಮತಃ ಮಿನಿಮಮ್ ಲಿಮಿಟ ಅಂದರೆ ಸಣ್ಣದಾದ ಹದ್ದು 20 ಅಥವಾ 10 ರೂಪಾಯಿ ತಲಬೆಂತಲೂ ಮ್ಯಾಕ್ಸಿಮಮ್ ಅಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಹದ್ದು 500 ರೂಪಾಯಿ ತಲಬೆಂತಲೂ ಯೋಚಿಸಿದೆ.

65. ಸದರಿ ಏರ್ಪಾಡಿನ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಇದರ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೆ:-

- (1). ಬಂದು ಹದ್ದು ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗುವ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲದ ಸರಕಾರ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಈತನವರ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಪ್ರತಿ ಬಹು ಮನುಷ್ಯನು (ತಿಂಗಳಿಗೆ 10 ಅಥವಾ 20 ರೂಪಾಯಿ ತಲಬೆಯುಂಟು ಕ್ಲುಪ್ತವನ್ನ ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಹಂಗಾಮಿಯಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು). ತನ್ನ ಜೀವವನ್ನ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಬೋನಸ್ ಎಂಬ ಲಾಭದ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಇಳಿಪಟ್ಟು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆ ಹಣವು ಅವನಿಗೆ 55 ವರುಷ ವಯಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ್ಯೂ ಆಗಲೇ ಅಥವಾ ಆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಸಾಯುವವರೆಕ್ಕೆ ಅವನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆಗಲಿ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದಾಗುತ್ತೆ.

- (2). ಸದರಿ ಪ್ರೀಮಿಯಂ ಎಂಬ ರುಸುಂ ಶೇಕಡಾ ಇಪ್ಪೈದು (ಮಸಲಾ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳದ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡಾ 10ರಂತೆ) ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ಮೊಬಲಗು ಸದರಿ ನೌಕರನ ತಿಂಗಳು ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ವಜಾ ಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಬೋನಸ್‌ನ ಹಣದ ಅವಧಿ ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಂತೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರೀಮಿಯಂಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೂ ತಲಬು ಜಾಸ್ತಿ ಆದಾಗ್ಯೂ ಕೊಡುವ ಜಾಸ್ತಿ ಪ್ರೀಮಿಯಾಗೋಸ್ಕರ ಬೋನಸ್ ಹಣ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು.
- (3). ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಸರಕಾರ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿರುವ ನೌಕರರು ತಮ್ಮ ಜೀವಗಳನ್ನು ಇಂಫ್ಯೂರಾ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಅವರ ವಯಸ್ಸು ಒಂದು ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ಹದ್ದನ್ನೆ (ಮಸಲ 45 ವರುಷ) ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಇರಕೂಡದು.
- (4). ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರಮಾದಗಳು ಸಂಭವಿಸದೆ ಇರುವವುಗೆ ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಕೊಡತಕ್ಕ ರುಸುಮಿನ ಹಣಕ್ಕೂ ಮತ್ತೂ ಬೋನಸ್‌ನಿಗೂ ಒಂದು ಮಾಕ್ಸಿಮಾ ಅವಧಿ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಏರ್ಪಾಟನಮಟ್ಟಿಗೆ 500 ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂಬಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ 500 ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳಗಳಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಲ್ಪಡುವವು.
- (5). 55 ವರುಷ ವಯಸ್ಸು ತುಂಬುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮಡಿಕಲ್ ಯಾ ಇತರ ಕಾರಣದಮೇಲೆ ನೌಕರಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗುವವನುಪ್ಪಣಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸುವ ಯಕ್ಷಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು.
- (a). ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಾದ ಪ್ರೀಮಿಯಾಂ ಕೊಡುತ್ತಾಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ ಸದಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೋನಸ್ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ ಅಥವಾ.
- (b). ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಸ್ಥಳ ಪ್ರಕಾರ ಕಮ್ಮಿ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಕೊಡ್ತೆ ತೆಗದುಕೊಳ್ಳೋಣ, ಅಥವಾ
- (c). ಪ್ರೀಮಿಯಾಂ ಕೊಡೋಣವನ್ನೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟು 55 ವರುಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಸಾಯುವದಕ್ಕೆ ಮರಣಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ್ಯೂ ಆಗಲೀ ಕಮ್ಮಿ ಮೊಬಲಗು ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು ಪಾಲಿಸಿ ಯೆಂಬ ಒಂದು ಕರಾರು ದಸ್ತವಜನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ.
- (d). 55 ವರುಷ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಬರತಕ್ಕ ಆಗುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವ ಕೊಟ್ಟುಯಿದ್ದ ಪ್ರೀಮಿಯಾಂಮೇಲೆ ಲಿಖ್ತವಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸರಂಡರ್ ವ್ಯಾಲ್ಯುಯೆಂಬ ಮೊಬಲಗು ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತೆ.

65. ಗೊತ್ತಾದ ಪ್ರೀಮಿಯಾಂ ಎಂಬ ರುಸುವನ್ನೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಆಯಾಯ ವಯಸ್ಸಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕೊಡುತಕ್ಕ ಬೋನಸ್ ಮೊಬಲಗಿನ ತಪ್ಪೇಲು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ತಖ್ತೆ ತಯಾರುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಇದೆ. ತಿಂಗಳು ಒಂದಕ್ಕೆ 10 ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂಬಳ ತೆಗದುಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕಾರ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರ ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸಂಬಳಗಳ ತಪ್ಪೇಲು ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೆಲಸದ ಮುಂಜಾನೆ ನಡಿಸತಕ್ಕ ಬಗ್ಯೆ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಮಸೂದೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸರಕಾರ ನವಕರಿಯಲ್ಲಿ 45 ವರುಷ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು 10 ರೂಪಾಯಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸಂಬಳ ತೆಗದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರು 3400. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಈ ಏರ್ಪಾಟನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರೆ ಅವರಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ ಪ್ರೀಮಿಯಾಂ ಹಣವು ವರುಷ ಒಂದಕ್ಕೆ 1,27,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಆಗುತ್ತೆ. ಸರಕಾರದವರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ವಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಬೋನಸ್ಸು ಹಣ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಭಾರೀಯಾಗಿ 23,00,000 ರೂಪಾಯಿಆಗುತ್ತೆ. ಇಂಥಾ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಈ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯ ನಷ್ಟವಾಗುವ ಪ್ರಮಾದವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಿಗೆ ನಾಗ್ಧಾನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ಬೋನಸ್‌ನ ಹಣವು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇದು ವರಿಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಡಿಸಿ ಇರುವದರಿಂದ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನವರು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಪಕ್ಕಾಪಾಯದ ಮೇಲೆ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಆದೀತೆಂದು ಕೋರುತ್ತಾರೆ. ಅದುವರಿಗೆ ನೀವುಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸರಕಾರದವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತೆ.

66. ಸಭೆಯ ಏರ್ಪಾಟು.—ಈ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸಭೆಯ ಏರ್ಪಾಟನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಮೊದಲನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಸಭೆಯು ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಳೆದ ಒಂಭತ್ತು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದು ಇದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸಭೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಪ್ರಮುಖರಾದ ರೈತರು ಮತ್ತು ವರ್ತಕರು ಸೇರಿದ್ದರು; ಅವರುಗಳು ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಿನಾನು ದಿನ ಮತ್ತು ಆಯಾಯ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರುಗಳಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದರು. 1887ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರಜೆಗಳೊಳಗೆ ಜಿರಾಯಿತು ಕಸಬುದಾರು ಬಹಳಮಂದಿಯಾಗಿಯೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯರಾಗಿಯೂ ಇರುವದರಿಂದ ಅವರುಗಳೊಳಗೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಬರತಕ್ಕವರು ಒಂದು ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ಆಸ್ತಿವಂತಾದವರೆಂಬ ವಿಶೇಷವಾದ ಅರ್ಹಗೃತೆಲುಳ್ಳವರಾಗಿರಬೇಕೆಂದುನ್ನೂ ಆಯಾಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಲೋಕಲ್ ಫಂಡ್ ಬೋರ್ಡುಗಳೂ ಮ್ಯುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಆಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಎಂಬ ಪ್ರಜಾಸಂಘದವರು ಸಹ

ಈ ಸಭೆಗೆ ತಮ್ಮಗಳ ತರಫೆ ಆಗಿ ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದುನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅನಂತರ 2 ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಯಖಾದ ಜನಗಳ ಕ್ರಮವಾವ ತಾಲ್ಲೂಕುವಾರು ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಂದ ಜನಗಳನ್ನು ಚುನಾಯಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತರಗತಿಯವರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರು ವಂತೆಚುನಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆವು. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಎಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೈಗೊಂಡಿಬಂದವದರೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಸಬಿನವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಈಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಾಡಿದ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದ ನಿಮ್ಮ ನಿಧಾನಗುಣವೂ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೂ ಅನುಭವಪೂರ್ವಕವಾದ ವಿವೇಕವೂ ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಸಮಾಚಿನವಾದ ಸಲಹೆಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸಂಭಂಧವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ತೋರಿಸಿದ ನಿಷ್ಠೆ ಲವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಐಕ್ಯವೂ ಮತ್ತು ಲೋಕವ್ಯವಹಾರಜ್ಞಾನವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಇರುವ ತರಗ ತಿ ಜನಗಳು ಈ ಸಭೆಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಚುನಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಕಾಲವೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರಿಗೆ ತೋರಿಬಂದಿದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಈ ಸಭೆ ಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಮಸೂದೆ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರ್ಪಾಡಿ ರುತ್ತೆ. ಸದರಿ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡುವದಾಗುತ್ತೆ. ಅದು ನೋಡಲಾಗಿ ಈ ಸಭೆಗೆ ಭಾರೀ ಜ ಮೀದಾರರೂ ಮತ್ತು ಮುಖಂಡ ವರ್ತಕರೂ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರೂ ಸೇರಬೇಕೆಂದುವ್ಯಕ್ತಪಡುತ್ತೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿ ಇರುವದರನ್ನೇ ಬಂದು ಅರ್ಹತೆಯಾಗಿ ಗಣಿಸಿದೆ, ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿರುವ ಅಸ್ತಿ ಸಂ ಬಂಧವಾದ ಅರ್ಹತೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಯಾಕಂದರೆ, 100 ರೂಪಾಯಿ ಲಾಗಾಯಿತು 300 ರವರಿಗೆ ಜಮೀನ್ ಕಂದಾಯ ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ 13 ರೂಪಾಯಿ ಲಾಗಾಯಿತು 24ರ ವರಿಗೆ ಮೊಹತರಫಾ ಕಂದಾಯ ಕೊಡತಕ್ಕವರೂ 500 ರೂಪಾಯಿ ಬೇರಿಜವುಳ್ಳ ಬಂದು ಅಥವಾ ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಇನಾಂ ಗ್ರಾಮಗಳ ಹಿಡುವಳಿದಾರೂ ಈ ಸಭೆಗೆ ಅರ್ಹರೆಂದು ವಿಧಿಸಿರುತ್ತೆ. ಅದರೂ ಇದು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮೊಬ ಲಗಂದು ಎಣಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದರೆ ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ 66 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಪೈಕಿ ಪ್ರತಿ ಬಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೂ ಸರಾಸರಿ 50 ಜನಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಅರ್ಹರಾದ ಜನರು ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಸ್ತಿಯಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯದಿಂದಲೂ ಸಭೆಗೆ ಅರ್ಹತೆವುಂಟಾಗಿರತಕ್ಕ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದುಕಡೆ ಸೇರಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಅಥವಾ ಬೆಂಗಳೂರು ಅಥವಾ ಮೈಸೂರು ಪಹರಿಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿರುವಂತೆ 2-3 ಅಥವಾ 4 ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಲ್ಲಿತಾವೇ ಸಭೆಗೆ ಚುನಾಯಿಸಬಹುದು. ಈಮೇರೆ ಚುನಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೆಂಬರುಗಳಲ್ಲದೆ ಆಯಾಯ ಲೋ ಕಲೆಫಂಡ ಬೋರಡುಗಳು ಮತ್ತು ಮೈನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಗಳು ಪಬ್ಲಿಕ್ ಅಸೋಷಿಯೇಷನ್ ಯಾನೆ ಪ್ರಜಾಸಂಘದ ವರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕಡೆ ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು. ಈಮೇರಿಗೆ ಎರವಟಸುವ ಸಭೆ ಯ ಮೆಂಬರುಗಳಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು 351ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇಮೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕಸಬಿನ ವರು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಮತ್ತು ಸದರಿ ಸಭೆಗೆ ಬರತಕ್ಕ ಮೆಂಬರುಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿ ಧಿಗಳಿಂದಲೇ ರೂಲ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಚುನಾಯಿಸಲ್ಪಡುವದರಿಂದ ಅವರುಗಳ ಸಲಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗ ಳು ಗೌರವಾರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಏರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ಈ ಸಭೆಯ ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಜೆ ಗಳೇ ಚುನಾಯಿಸಿದಂತೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಚುನಾಯಿಸತಕ್ಕವರು ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನಾನುಕೂಲಗಳು ಅನುಭವತಃ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಬದಲಾವಣೆಯು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ನಡೆಯುವಂತೆ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ. ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಈಗ ನಾವು ಯೋಚನಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉಪಕ್ರಮಿಸಿರುವ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದ ಏರ್ಪಾಟೇಸಾಕೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರು ಈಗ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ರಿಯಾಯಿ ತಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಯೋಜನಕರವಾಗುವಂತೆಯೂ ಆಚರಣೆ ಯಲ್ಲಿ ತರಬ್ಬಡುವದೆಂದುನ್ನೂ ಸದರಿ ರಿಯಾಯಿತಿಯ ಫಲವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕ್ರಮೇಣ ಸದರಿ ಮೆಂಬರುಗಳನ್ನು ಚುನಾಯಿಸತಕ್ಕ ಸಂಘವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಲಪಡಿಸಿ ತನ್ನೊಲಕ ಈ ಸಭೆಯ ಏರ್ಪಾ ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವವೇ ಮೆಂಬರುಗಳು ಸೇರುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಲಭ್ಯ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವರೆಂದುನ್ನೂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರು ಕೋರುತ್ತಾರೆ.

ಮೈಸೂರು,

28ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1890.

ಕೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿಪಯ್ಯರ್,

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ದಿವಾನರು.